

SINTEZA RECOMANDĂRILOR

**la proiectele de hotărâri ale Consiliului de Administrație ANRCETI
cu privire la impunerea obligațiilor speciale furnizorilor cu putere semnificativă
pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale
de telefonie fixă
și
pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale
de telefonie mobilă**

Perioada de consultare pentru proiectele de hotărâri ale Consiliului de Administrație ANRCETI cu privire la impunerea obligațiilor speciale furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă și pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie mobilă, publicate pe pagina de Internet a ANRCETI la data de 18 noiembrie 2010, a expirat la data de 04 decembrie 2010.

Proiectele supuse consultării publice au cuprins următoarele seturi de documente:

- 1 Proiectele de hotărâri ale Consiliului de Administrație cu privire la impunerea obligațiilor speciale furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă;
- 2 Proiectele de hotărâri ale Consiliului de Administrație cu privire la impunerea obligațiilor speciale furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie mobilă;

În adresa Agenției au fost expediate comentarii și recomandări din partea furnizorilor pe marginea acestor proiecte. Luând în considerație că comentariile și propunerile furnizorilor se referă la ambele proiecte de hotărâri ale Consiliului de Administrație privind impunerea obligațiilor speciale furnizorilor cu putere semnificativă pe aceste piețe, Agenția găsește potrivit examinarea lor în cadrul unei singure Sinteze de recomandări.

Pentru comoditatea urmării comentariilor furnizorilor și a răspunsului Agenției, acestea sunt marcate cu diferite culori în document: cu culoare neagră sunt marcate comentariile furnizorilor, iar cu culoare albastru sunt marcate comentariile corespunzătoare ale Agenției.

Având în vedere formatul diferit al comentariilor furnizorilor, Agenția a acomodat formatul comentariilor sale la formatul fiecărui comentariu în parte recepționat.

Comentariile și propunerile Î.M. "Moldcell" S.A.

Luând în considerație conjunctura actuală pe piața comunicațiilor din RM, dorim să aducem asigurările noastre că depunem toate eforturile necesare pentru a susține ANRCETI în realizarea obiectivelor sale. În acest context, dorim să menționăm că atingerea obiectivelor propuse e necesar să aibă loc în conformitate cu prevederile legislației naționale și recomandările europene, la care vom face referință în scrisoarea noastră, în special:

- 1) Legea comunicațiilor electronice din 15.11.2007 (Legea comunicațiilor);
- 2) Directiva 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun (Directiva cadru);
- 3) Directiva 2002/19/CE privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată (Directiva accesului);
- 4) Recomandarea Comisiei din 17 decembrie 2007 privind piețele relevante de produse și de servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări ex-ante (în continuare Recomandarea Comisiei);
- 5) Commission Guidelines on market analysis and the assesment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services (2002/C 165/03) (în continuare Commission Guidelines);
- 6) Raportul ERG (06)33 din 2006, Revised ERG Common Position în the approach to

- Appropriate remedies in the ECNS regulatory framework (în continuare ERG Report (06)33);
- 7) Hotărârea nr. 55 din 29.12.2008 pentru aprobarea Regulamentului privind identificarea pieței și analiza pieții relevante din domeniul comunicațiilor electronice și desemnarea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe aceste piețe (Regulamentul privind identificarea și analiza piețelor);
 - 8) Raportul de Analiză a piețelor de terminare a apelurilor voce În rețeaua individuală de telefonie mobilă din 15.11.10 (Raport de analiză);
 - 9) Sinteza Recomandărilor la proiectele de hotărâre ale Consiliului de Administrație ANRCETI privind desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie mobilă precum și la Analizele detaliate ale acestor piețe (Sinteza).

I. Conform legislației naționale și recomandărilor europene, în special:

- p. 4.2.1 ERG Report (06)33, obligațiile trebuie să fie determinate în baza **problemelor concurențiale identificate** pentru a asigura proporționalitatea remediilor/obligațiilor propuse.

- al. 2 art. 43 al Legii Comunicațiilor stabilește că obligațiile) trebuie să fie, **în funcție de specificul problemei identificate, proportionale și justificate** și sunt impuse numai după consultarea părților interesate, în condițiile legii.

- p., 49, 57 al Regulamentului cu privire la identificarea și analiza pieții stabilesc că la aprecierea dinamicii pieței se vor lua în considerație atât condițiile concrete existente pe piață cât și estimarea globală a evoluțiilor viitoare în structura și funcționarea pieții, fiind analizate și caracteristicile și evoluția piețelor din țările europene cu un cadru de reglementare bazat pe principii similare. Acuratețea și exactitatea analizei respective va fi condiționată de informația și datele existente la adoptarea deciziei relevante, p. 56 al Regulamentului.

- p. 79 al Regulamentului cu privire la identificarea și analiza pieții prevede că forma și conținutul obligațiilor depind de circumstanțele pieții și vor fi echilibrate în raport cu necesitatea aplicării lor.

După cum am menționat în scrisoarea nr. 2365/11/10 din 01.11.10 în Raportul de analiză lipsesc datele ce confirmă problemele concurențiale ce le creează compania Moldcell și capacitatea de a influența negativ piața la acest capitol. Credem că analiza acestor informații este foarte importantă și nu suntem de acord cu opinia expusă în Sinteza Recomandărilor precum că analiza comportamentului unui furnizor este necesară numai în reglementarea *ex-post* și nu este necesară în cea *ex-ante*. Conform p. 4.2.1 al ERG Report (06)33 determinarea riscurilor viitoare trebuie să se bazeze pe experiența pieții și comportamentul anterior. Conform p. 70 al Commission guidelines prognozarea riscurilor este factor subsidiar în reglementarea *ex-ante*/impunerea obligațiilor și nu decisiv, după cum reiese din explicațiile din Raportul de analiză și Sinteza recomandărilor.

Reieșind din cele expuse, considerăm că obligațiile propuse pentru Moldcell trebuie să fie îndreptate la soluționarea problemelor concurențiale depistate, să fie ajustate la specificul activității fiecărui operator și să fie stimulatorii pentru piață – Raportul ERG (06)33 din 2006. Astfel, impunerea obligațiilor în baza unor riscuri prognozate este în contradicție cu normele legale și din acest motiv considerăm necesară efectuarea unei analize a situației de pe piață amplă pentru a se determina remediile corecte pentru Moldcell, ce ar justifica proporționalitatea lor obiectivului propus, în cazul dat înlăturarea problemelor depistate (art. 8 al Legii comunicațiilor, p. 80 al Regulamentului cu privire la identificarea și analiza pieții).

Comentariul Agenției:

Agenția este de acord că obligațiile ce urmează a fi impuse trebuie să se bazeze pe problemele identificate și trebuie să fie proporționale și justificate. Însă nu suntem de acord cu părerea că problemele ce pot fi identificate în exclusiv de experiența în ceea ce privește practicile în trecut ale furnizorului. Agenția consideră că existența unor astfel de practici în trecut este un semn potrivit pentru impunerea remediilor necesare de a le stopa sau preveni reapariția lor în viitor. Cu toate acestea măsurile bazate doar pe experiența din trecut a furnizorului pot să nu fie suficiente pentru preîntâmpinarea acțiunilor ce pot apărea în viitor.

Unul dintre criteriile importante la determinarea relevanței pieței pentru reglementarea preventivă (Setul celor trei criterii) este Suficiența instrumentelor legislației generale a concurenței pentru soluționarea problemelor concurențiale apărute (reglementare *ex-post*). Implementarea măsurilor *ex-post* poate dura lung timp după comiterea acțiunii anticompetitive și poate fi întârziată, chiar dacă în final este efectuată.

Implementarea instrumentarului *ex-ante* nu prevede măsuri de penalizare pentru acțiuni de abuz în trecut, decât dacă aceste acțiuni încalcă obligațiile preventive (remediile) impuse anterior acțiunii. În asemenea caz, reglementarea bazată pe impunerea remediilor doar în baza practicilor atestate poate să nu fie suficient de demotivantă pentru acțiunile de abuz.

În loc de aceasta Agenția consideră că remediile urmează a fi impuse pentru a preîntâmpina orice acțiuni anticoncurențiale (ceea ce presupune și stoparea, dacă acestea sunt practicate) de care este în stare un furnizor ca urmare a puterii de piață deținute. Prin urmare este important de identificat problemele potențiale și de ales remediile minime necesare pentru prevenirea acțiunilor anticompetitive.

Ținem să menționăm că această poziție este în corespundere cu recomandările Comisiei Europene și cu practicile autorităților naționale de reglementare. Spre exemplu, P.70 al Instrucțiunilor Comisiei privind analiza de piață pentru aprecierea puterii semnificative de piață conform cadrului Comunității de reglementare a rețelelor și serviciilor de comunicații electronice¹ spune că:

Însă aplicarea noii definiții a puterii semnificative de piață, ex-ante, solicită efectuarea unor anumite ajustări metodologice în ceea ce privește modul în care este estimată puterea de piață. În particular, la aprecierea ex-ante a faptului dacă una sau mai multe întreprinderi sunt într-o poziție dominantă pe piața relevantă, autoritățile naționale de reglementare se bazează în principiu pe alte seturi de presupuneri și așteptări decât cele pe care se bazează o autoritate din domeniul concurenței ce aplică ex-post Articolul 82² în contextul unei presupuse acțiuni de abuz. Deseori, lipsa unor evidențe sau înregistrări privind comportamentul în trecut va însemna că analiza de piață va trebui să se bazeze în cea mai mare parte pe o cercetare prospectivă.

De asemenea, și p.4.2.1 al Raportului ERG (06)33 conține o recomandare extrem de importantă³ care determină modul în care problemele pieței sunt identificate de către autoritățile naționale de reglementare:

Atunci când autoritățile naționale de reglementare caută să aleagă cele mai eficiente remedii pentru a evita suprareglementarea, acestea trebuie să-și focuseze atenția asupra comportamentului anticompetitiv ce este cel mai probabil că poate să aibă loc în situația

¹ Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services (2002/C 165/03)

² Articolul 82 al Tratatului Uniunii Europene.

³ Pagina 54, alin.2 al Revised ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the ECNS regulatory framework.

specifică a pieței. De altfel, situația ar fi tratată inadecvat.

Prin urmare, Agenția consideră că poziția sa prin care problemele concurențiale identificate țin mai degrabă de posibilitatea furnizorului de a aplica acțiuni anti-competitive în viitor, decât de identificarea acțiunilor anti-competitive ce au avut loc în trecut.

În acest context, dorim să menționăm că în Recomandările CE se prescrie tot mai mult ca NRA să impună furnizorilor cât mai puține remedii, și acestea trebuie să fie strict îndreptate spre soluționarea problemelor identificate. Astfel, conform ERG (06)33 s-a ajuns la concluzia, că din toate remediile obligația „controlul prețurilor și evidența costurilor „este o obligație necesară și **suficientă**, iar celelalte fiind neefective.”

Comentariul Agenției:

Agenția nu este de acord cu aceste teze. Recomandările Comisiei Europene sau Poziția comună a regulatorilor asupra remediilor (ERG(06)33) sugerează că trebuie alese remediile cele mai puțin împovărătoare pentru furnizori ce ar putea soluționa eficient problemele identificate. De asemenea, obligația “controlul prețurilor și evidența costurilor” poate fi de cele mai multe ori necesară pentru remedierea problemei identificate, mai ales pe piețele de resurse cu ridicata, din cauza că puterea de piață le permite furnizorilor desemnați să majoreze excesiv prețurile și să majoreze astfel costurile concurenților de pe piețele cu amănuntul. Însă această obligație poate să nu fie suficientă pentru remedierea eficientă a problemelor concurențiale identificate.

Dacă am analiza detaliat fiecare obligație impusă Moldcell am dori să menționăm:

- a. Conform Recomandării CE, reglementarea ex-ante este necesară în cazul în care reglementările existente nu asigură cadrul concurențial necesar. Obligația de asigurare a accesului la elemente specifice ale companiei Moldcell este prestabilită de prevederile Regulamentului cu privire la interconectare. Astfel, credem că este de prisos stabilirea unui remediu pentru Moldcell care este asigurat deja de reglementările în vigoare, într-un context în care nu există justificare că este necesară înlăturarea unei probleme ce le-a creat Moldcell. Totodată, credem că termenul stabilit de 30 de zile (p.7 al Proiectului de Hotărâre) pentru asigurarea unor capacități suplimentare la cererea furnizorului-solicitant contravine principiului previzibilității și planificării corecte a activității economice, deoarece capacitățile suplimentare pot fi prevăzute din timp numai de furnizorul-solicitant, iar situația în care furnizorul-ofertant să fie pus în imposibilitatea satisfacerii cererii din cauza unui termen prea restrâns nu este una corectă. Varianta admisibilă ar fi ca furnizorul-solicitant să informeze furnizorul-ofertant despre necesitățile suplimentare cu minim 3 luni înainte, ce ar oferi furnizorului-ofertant posibilități reale și în condiții fezabile de a mări capacitățile sale tehnice.

Comentariul Agenției:

Prevederile Regulamentului cu privire la interconectare prevăd că accesul la elemente specifice poate deveni obligatoriu dacă este impusă obligația de furnizare a interconectării. Această obligație ține de Hotărârea Consiliului Agenției prin care se impun obligațiile individuale unui furnizor în cauză. Agenția a ținut cont de prevederile Regulamentului dat pentru a asigura concordanța obligațiilor cu prevederile lui. De asemenea, Agenția este de părere că Regulamentul necesită modificări pentru a nu depăși limitele unei reglementări simetrice (care se aplică în aceeași măsură tuturor furnizorilor). Astfel hotărârile privind impunerea obligațiilor furnizorilor cu putere semnificativă trebuie să fie autosuficiente în eventualitatea modificărilor menționate asupra

Regulamentului. Agenția planifică să examineze în 2011 întrebarea efectuării de modificări necesare la Regulament.

Totodată, Agenția este de acord cu opinia că termenul de 30 de zile poate fi scurt pentru ca furnizorul să poată extinde capacitățile de interconectare (atunci când ele nu sunt disponibile) ca să răspundă solicitărilor. Prin urmare, acest termen urmează să fie lărgit.

b. Conform p. 3.2.1 al ERG Report (03)66 și art. 9 al Directivei accesului obligația de transparență este complementară obligației de non-discriminare și garantează orientarea tarifelor la cost prin eliminarea efectului de „margin squeeze” în întreprinderi cu structuri complexe. Reieșind din faptul că remediul de orientare a tarifelor la cost este prevăzut pentru Moldcell, infrastructura sa nu deține mai multe rețele/întreprinderi afiliate, credem că impunerea remediului „obligația de asigurare a transparenței, inclusiv publicarea ofertei de referință pentru interconectare” pentru Moldcell nu este relevantă la moment și nu corespunde Recomandărilor europene actuale.

Comentariul Agenției:

Agenția consideră că obligația de asigurare a transparenței este cea mai puțin împovărătoare pentru orice caz. Cu toate că obligația de publicare a unei Oferte de Referință pentru Interconectare va solicita un anumit efort pentru întocmire și actualizare, aceasta nu trebuie să reprezinte o povară esențială. Pe de altă parte, această obligație asigură că condițiile în care un furnizor poate obține acces la rețeaua unui furnizor major pe piața cu amănuntul în vederea interconectării sunt prestabilite, cunoscute, previzibile, controlabile, ceea ce ar permite furnizorilor să-și planifice activitățile și să verifice dacă nu sunt supuși unei discriminări. Obligația de asigurare a transparenței, după cum e sugerat în p.3.2.2 al ERG(06)33, reprezintă un complement firesc obligației de ne-discriminare.

c. Referitor la „obligația de neadmitere a discriminării” dorim să menționăm că acest remediu se impune operatorilor a căror structură internă este complexă (deține rețele/subdiviziuni/întreprinderi afiliate) și permite apariția riscului/barieră structurală de concurență „vertical leveraging” (integrare verticală). Conform p. 3.2.2 al ERG Report (03)66 această obligație se recomandă în cazul în care furnizorul are posibilitatea de a discrimina terțele părți în comparație cu propriile subdiviziuni/filiale. Reieșind din faptul că structura rețelei Moldcell nu corespunde acestor criterii credem că această obligație trebuie să fie exclusă pentru Moldcell.

Totodată, dorim să menționăm că:

- în subpunctul 2 al p. 31 al Proiectului de Hotărâre obligația de nediscriminare este expusă în redacție incorectă în corelație cu prevederile art. 45 al Legii comunicațiilor și art. 10 al Directivei accesului. Astfel, includerea cuvintelor „vânzări cu amănuntul” oferă interpretare diferită față de normele existente și respectiv este ilegală în fraza „Furnizorul-ofertant va pune la dispoziția furnizorului-solicitant servicii și informații necesare pentru realizarea interconectării cu rețeaua de telefonie mobilă pe care acesta o operează, în vederea terminării apelurilor, în aceleași condiții, inclusiv în ceea ce privește termene, condiții, calitate și prețuri, nu mai puțin favorabile decât cele de care beneficiază propriile servicii (activități) *de vânzări cu amănuntul* sau orice persoane afiliate, filiale sau parteneri.”

- sub punctul 3 al p. 31 al Proiectului de Hotărâre redacția acestuia este mai amplă decât cea prevăzută de Legea comunicațiilor și Directiva accesului, ceea ce este contrar prevederilor legale. Obligația de nediscriminare în redacția acestor acte normative nu se referă la traficul internațional, ea se referă doar la nediscriminarea față de terțe părți și nu la discriminarea

traficului operatorului în național și internațional.

Comentariul Agenției:

Agenția consideră că fiecare dintre furnizorii de telefonie fixă sau mobilă sunt integrați pe verticală, în sens că fiecare furnizează atât servicii cu amănuntul, cât și furnizează resurse cu ridicata (servicii de terminare în rețea) pentru aceste activități proprii, precum și pentru activitățile cu amănuntul ale altor furnizori, care pot fi concurenții săi pe piețele din aval. Puterea pe piața terminării în proprie rețea de care dispune fiecare dintre furnizorii dați îi permite să majoreze prețurile pentru serviciul de interconectare excesiv față de costuri, ceea ce poate conduce și la posibilitatea subvenționării încrucișate între servicii. Furnizorii majori Orange Moldova, Moldtelecom și Moldcell au suficientă poziție pentru ca aplicarea unor prețuri esențial peste costuri să ducă la creșterea costurilor pentru activitățile concurenților, cu toate că măsura acestor posibilități variază între acești furnizori majori menționați.

Obligația de nediscriminare, în general, are rolul de a cere ca o întreprindere cu putere semnificativă de piață să aplice condiții echivalente în circumstanțe echivalente altor întreprinderi ce oferă servicii echivalente și oferă altor servicii și informații în aceleași condiții și calitate, în care sunt oferite pentru propriile servicii sau pentru persoanele afiliate sau parteneri. Aceasta cere ca părțile terțe ce solicită acces să fie tratate în condiții nu mai puțin favorabile decât subdiviziunile sau activitățile interne ale furnizorului. Astfel dacă se consideră că furnizorul în cauză are capacitatea să majoreze în mod notabil costurile concurenților sau să întreprindă alte măsuri care creează piedici de piață, inclusiv parțiale, poate fi impusă obligația de nediscriminare.

Totodată Agenția a reconsiderat poziția sa inițială ce impunea ca serviciul de terminare să fie furnizat în condiții nu mai puțin favorabile decât cele oferite pentru propriile activități cu amănuntul. Cu toate că obiectivul general este ca o astfel de situație de nediscriminare să fie asigurată, aceasta poate fi atinsă prin cumularea obligațiilor de furnizare a accesului, de transparență și de control al prețurilor. Printre acestea, orientarea prețurilor la nivelul eficient al costurilor este capabilă să asigure că prețurile aplicate terților nu sunt excesive în raport cu transferurile interne imaginare între propriile activități cu ridicata și cu amănuntul. La rândul său este dificil de controlat în alt fel cum condițiile pentru terminarea apelurilor oferite terților ar putea fi discriminatorii în raport cu propriile activități. Din aceste considerente, prevederile inițiale referitoare la nediscriminare au fost modificate.

Referitor la prevederile subpunctului 3 al p.31 (prin care se cere ca să nu existe tratare discriminatorie în funcție de origine a apelurilor, inclusiv inițiate național și în străinătate), Agenția nu consideră că acestea depășesc prevederile legale sau ale Directivei accesului. Dorim să menționăm în acest scop Recitalul 7 al Directivei accesului:

Măsurile legale și administrative naționale care stabilesc legătura dintre termenii și condițiile de acces și interconectare și activitățile părții care dorește interconectarea... și nu cu serviciile de acces și interconectare furnizate, pot genera perturbări ale pieței și, prin urmare, pot să nu fie compatibile cu regulile de concurență.

Agenția a menționat în Rapoartele de analiză a piețelor de terminare în rețele individuale de telefonie fixă și mobilă, că serviciul de terminare constă din transportarea apelului de la punctul de interconectare către punctul terminal al rețelei și nu depinde în nici un caz de furnizorul care achiziționează serviciul, unde a fost inițiat apelul pentru care se solicită serviciul de terminare, sau de alți factori. Agenția nu a identificat o careva autoritate națională de reglementare europeană care să ajungă la concluzii ce le-ar contrazice pe acestea.

Prin urmare, Agenția consideră necesar a cere ca condițiile în care este oferit serviciul de

terminare să nu difere în funcție de oricare atribut, inclusiv originea apelului. Asemenea cerință ar fi în deplină concordanță cu cerințele din oricare din statele ce participă la BEREC. În același timp această cerință corespunde prevederilor art.45 al Legii comunicațiilor electronice.

d. Referitor la obligația de recuperare a investițiilor, controlul prețurilor, inclusiv obligația de fundamentare a prețurilor în funcție de costuri dorim să menționăm că fraza „Stabilirea prețurilor orientate la costul LRIC pentru terminarea apelurilor în rețeaua mobilă și excluderea discriminării apelurilor în funcție de origine va fi efectuată gradual, într-o perioadă de tranziție ce va dura până la 31.12.2013” creează confuzii și discordanță cu intenția expusă de ANRCETI în Nota informativă a Proiectului de Hotărâre precum că: „Impunerea imediată a obligației de nediscriminare a traficului în funcție de origine poate în asemenea situații să producă bulversarea activităților furnizorilor. Din acest considerent, Agenția impune ca obligația să fie deplină și efectivă începând cu 01.01.2014, iar până la această dată furnizorii trebuie să se asigure că și-au ajustat politicile lor comerciale ținând cont de noile cerințe. Prin urmare Agenția intenționează să permită furnizorilor să se ajusteze treptat obligației de nediscriminare.” Din acest motiv credem necesară redactarea frazei referitor la stabilirea prețurilor orientate spre LRIC prin excluderea cuvintelor “excluderea discriminării apelurilor în funcție de origine” ori printr-o specificare că nediscriminarea apelurilor în funcție de origine va intra în vigoare din 1.01.2014, astfel cum prevede Analiza. Ideea excluderii discriminării apelurilor în funcție de origine să fie expusă printr-o frază separată care să reflecte corect ideea expusă de ANRCETI în Nota informativă a Proiectului de Hotărâre.

Comentariul Agenției:

Agenția consideră important ca să stabilească o perioadă de tranziție de până la sfârșitul anului 2013, în care furnizorii să-și ajusteze treptat practicile comerciale prin:

- Reducerea graduală a prețurilor pentru serviciile de terminare către nivelul costului LRIC oriunde acestea îl depășesc.
- Reducerea diferenței de preț pentru serviciile de terminare acolo unde există discriminare prin preț a cumpărătorilor de servicii de terminare în funcție de originea apelului pentru care se solicită terminarea.
- Ajustarea politicilor comerciale cu amănuntul ale furnizorilor, care să asigure că derulează o afacere cu nivelul de profitabilitate dorită în condițiile în care orientarea la costul LRIC și nediscriminarea prin preț în funcție de originea apelurilor sunt respectate.

Prin urmare, modificarea adusă punctului menționat ține cont de faptul că Moldcell și alți furnizori l-au considerat confuz și va descrie poziția Agenției de mai sus.

Astfel, reieșind din cele expuse mai sus și din cauza că nu există argumente ce ar justifica necesitatea impunerii remediilor de acces, transparență și nediscriminare companiei Moldcell în conformitate cu Recomandările europene, credem că ÎM Moldcell SA i se poate impune numai obligația referitoare la recuperarea investițiilor, controlul prețurilor, inclusiv obligația de fundamentare a prețurilor în bază de cost. În cazul în care aceste obligații sunt stabilite numai în baza riscurilor prognozate se vor încălca prevederile legislației în vigoare de neadmitere a discriminării reglementărilor ANR. Astfel, ANRCETI, în Sinteza Recomandărilor, admite posibilitatea de a nu impune unui furnizor mobil cu putere semnificativă din RM obligația „evidenței contabile separate” chiar dacă au fost depistate probleme concurențiale. Prin impunerea companiei Moldcell a unor remedii numai în baza riscurilor prognozate va fi discriminatorie față de Moldcell, fiindcă în cazul dat se impun remedii care nu soluționează probleme concurențiale

depistate, pe când altui furnizor nu i se impune obligația chiar dacă a fost depistată o problemă concurențială. Credem că abordarea de reglementare trebuie să fie unică și echidistantă față de toți furnizorii conform normelor legale în vigoare.

În final, dorim să menționăm că pentru asigurarea legalității deciziilor propuse, credem că e necesar de implementat Recomandările expuse mai sus și de ajustat remediile propuse.

Comentariul Agenției:

Agencia consideră că a adus suficiente argumente pentru a fundamenta măsurile propuse. Privitor la obligația de ținere a evidenței contabile separate, Agenția consideră că aceasta poate fi impusă dacă celelalte remedii (de furnizarea accesului, de transparență, de nediscriminare și de control al prețurilor) nu sunt suficiente. Evidența contabilă separată este în sine o măsură care asigură un grad mai ridicat de transparență în ceea ce privește activitățile cu ridicata de acces și cele dependente cu amănuntul. De regulă, obligația de control al prețurilor și orientare la costuri ar fi suficientă pentru remedierea potențialelor probleme, ca și în cazul menționat de Moldcell.

Comentariile și propunerile „Arax-Impex” SRL

Recomandări la proiectul cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive furnizorilor de servicii de telefonie fixă și mobilă În legătură cu puterea semnificativă a acestor pe piața de terminare a apelurilor voce în rețeaua individuală de telefonie fixă și mobilă

A. „Obligația de asigurare a accesului la unele elemente specifice ale rețelei, inclusiv interconectarea În vederea terminării apelurilor, la infrastructura asociată și de utilizare a acestora”.

Punctul 6. (Moldtelecom-fix și Orange-mobil) și punctul 5 (Moldcell)

Având În vedere că pct.2 prevede obligația Furnizorului-ofertant de a oferi orice serviciu de care În mod rezonabil are nevoie un furnizor-solicitant [...] iar în cazul În care consideră că o solicitare este nerezonabilă să argumenteze refuzul și să notifice Agenția considerăm că aceeași abordare trebuie preluată și În pct.6, respectiv 5.

În consecință, propunem ca Furnizorul-ofertant să comunice refuzul privind imposibilitatea asigurării interconectării rețelei de telefonie fixă pe care o operează, în vederea terminării apelurilor, nu doar furnizorului-solicitant dar și Agenției, în termen ce nu va depăși 10 zile lucrătoare din data depunerii solicitării.

Astfel, acest punct va avea următoarea redacție:

”Furnizorul-ofertant va asigura interconectarea rețelei de telefonie fixă pe care o operează, În vederea terminării apelurilor, În măsura În care solicitările sunt rezonabile. Orice refuz al furnizorului-ofertant trebuie să fie temeinic justificat și va fi comunicat În scris furnizorului-solicitant, inclusiv și Agenția, În termen ce nu va depăși 10 zile lucrătoare din data depunerii solicitării”.

Comentariul Agenției:

Agenția este de părere că nu trebuie să intervină în relațiile părților până când una dintre acestea nu consideră că nu a fost tratată echitabil și se adresează Agenției pentru soluționarea cazului. Asemenea situație poate fi când furnizorul-solicitant consideră că i s-a refuzat nemotivat interconectarea, lărgirea capacităților de interconectare, inclusiv dacă consideră că furnizorul-ofertant a apreciat injust că cererea sa a fost nerezonabilă și i s-a refuzat în totalitate, în parte sau i s-a propus o contraofertă pe care o consideră inechitabilă, neîntemeiată. Cu toate că aceasta ar prelungi timpul în care Agenția ar putea afla despre un potențial refuz abuziv, acest dezavantaj este relativ mic (termenul dat poate dura în condiții optime circa 1 săptămână, ceea ce nu este critic) și nu justifică raportarea directă a fiecărui caz de refuz. Avantajul este că părțile ar putea să se angajeze în discuții care să găsească o cale de evitare a limitărilor fără ca Agenția să se implice în soluționarea cazului. De asemenea, aceasta ar evita incertitudinile Agenției legate de necesitatea implicării în caz fără a cunoaște opinia scrisă a furnizorului solicitant.

Punctul 9 (Moldtelecom-fix), 8 (Orange-mobil) și 7 (Moldcell)

În cazul în care Furnizorul-solicitant este deja interconectat cu Furnizorul-ofertant și acesta are nevoie de capacități suplimentare a legăturii de interconectare nu vedem care ar fi raționamentul unui termen de 30 zile. Considerăm acest termen prea extins pentru oferirea unui canal/circuit suplimentar de aceea propunem reducerea lui până la 15 zile din data primirii cererii scrise.

Deci, acest punct va avea următorul conținut:

”Furnizorul-ofertant va asigura, la cererea scrisă a furnizorului-solicitant, furnizarea legăturilor de interconectare la capacitatea și caracteristicile tehnice solicitate de acesta. Termenul pentru livrarea unei capacități suplimentare a legăturii de interconectare (capacitate, canal de semnalizare, canal de transmisiune /circuit) este de cel mult 15 zile de la data primirii de către furnizorul-ofertant a unei cereri scrise în acest sens de la furnizorul-solicitant interconectat deja”.

Tot aici dorim să menționăm, că lipsa capacităților disponibile pentru interconectare sau rezervarea lor pentru necesitățile proprii sau de către alți furnizori nu ar trebui să fie motiv de refuz pentru asigurarea interconectării și nici a lărgirii capacităților de interconectare. Punctul 13, sub punctul 5 al Regulamentului cu privire la interconectare stipulează că furnizorul cu obligația de furnizare a interconectării are obligația să prevadă în planul sau de dezvoltare, în cazul în care la momentul solicitării interconectarea nu poate fi realizată din lipsa posibilităților tehnice, puncte de interconectare în scopul realizării interconectării cu posibilitatea extinderii și să informeze furnizorul-solicitant și Agenția despre termenii preconizați pentru interconectare, punctele de interconectare, care vor fi oferite, amplasarea lor geografică, caracteristicile tehnice ale interfeței, alți parametri tehnici. Astfel, Furnizorul-ofertant trebuie să aibă obligația de lărgire a capacităților sale de interconectare pentru a satisface cererile de interconectare survenite. În asemenea caz, termenul în care va fi asigurată interconectarea nu trebuie să depășească 6 luni din momentul solicitării interconectării sau a unei capacități suplimentare.

Drept urmare solicităm includerea unui nou punct, care de altfel a fost prevăzut în proiectul de hotărâre precedent, bazat pe Hotărârea ANPC, cu următorul conținut.

„Lipsa capacităților disponibile pentru interconectare sau rezervarea lor pentru necesitățile proprii sau de către alți furnizori nu poate fi motiv de refuz pentru asigurarea interconectării

și nici a lărgirii capacităților de interconectare. Furnizorul-ofertant trebuie să aibă obligația de lărgire a capacităților sale de interconectare pentru a satisface cererile de interconectare survenite. În asemenea caz, termenul în care va fi asigurată interconectarea nu trebuie să depășească 6 luni din momentul solicitării interconectării sau a unei capacități suplimentare”.

Comentariul Agenției:

Agenția cade de acord cu comentariile date - atât când se referă la situațiile când se solicită capacități disponibile, cât și când se solicită capacități ce necesită a fi create. Obligația de a oferi capacitatea solicitată în termenul de 15 zile se referă la solicitările de interconectare prin SS7, atunci când asemenea capacități sunt disponibile.

Termenul de 30 de zile pentru oferirea capacităților în cazul când acestea sunt indisponibile a fost considerat scurt și de alți furnizori și propus a fi lărgit.

Totodată, propunem ca obligația de asigurare a accesului să cuprindă un punct referitor la cheltuielile de modificare, desființare sau realocare a punctului de interconectare.

Luând în considerație, că desființarea sau înlocuirea comutatorului la care se efectuează interconectarea poate avea loc la inițiativa furnizorului-ofertant considerăm că acesta din urmă trebuie să suporte și cheltuielile de modificare, desființare sau realocare a POI.

Prin urmare, solicităm introducerea unui punct nou cu următorul text:

”Operațiunile de modificare, desființare sau realocare să vor efectua pe cheltuiala Furnizorul-ofertant, dacă părțile nu se înțeleg altfel”.

Comentariul Agenției:

Agenția consideră că asemenea obligație în adresa oricărui furnizor-ofertant ar fi excesivă. Agenția nu consideră că are temei să presupună că oricare dintre furnizorii căror li se impune obligația de acordare a interconectării ar modifica structura rețelei proprii cu scopul de a impune furnizorii interconectați să acceze rețeaua sa în alte puncte. Agenția consideră că acesta ar fi singurul motiv care ar justifica impunerea cheltuielilor de migrare către alt punct de interconectare pe contul furnizorului-ofertant.

Pentru Moldtelecom - fix și Orange-mobil

Observăm că În capitolul dat lipsește obligația privind furnizarea serviciului de interconectare, serviciilor conexe interconectării și serviciul de terminare fără a condiționa furnizarea lor de achiziționarea concomitentă de către furnizorul-solicitant a unor produse sau servicii, pe care acesta nu le consideră necesare pentru utilizarea tipului de acces solicitat, sau de achiziționarea unui volum impus de produse sau servicii, care ar excede volumul solicitat, sau impunerea oricăror condiții comerciale, tehnice sau de altă natură care nu sunt necesare furnizării tipului de acces solicitat.

Astfel, solicităm includerea unui punct suplimentar cu următorul conținut:

„Furnizorul-ofertant va furniza serviciul de interconectare, serviciile conexe interconectării și serviciul de terminare fără a condiționa furnizarea lor de achiziționarea concomitentă de către furnizorul-solicitant a unor produse sau servicii, pe care acesta nu le consideră necesare

pentru utilizarea tipului de acces solicitat, sau de achiziționarea unui volum impus de produse sau servicii, care ar excede volumul solicitat, sau impunerea oricăror condiții comerciale, tehnice sau de altă natură care nu sunt necesare furnizării tipului de acces solicitat”.

Comentariul Agenției:

Se acceptă.

**Pentru Moldtelecom - fix
Punctul 14.**

Dorim să se facă o precizare referitoare la notificarea prevăzută de lit.b). Actualmente accesul este asigurat prin simpla apelare telefonică a persoanelor responsabile de acces la CTA ale SA ”Moldtelecom” sau prin înfățișarea la fața locului și prezentarea legitimației care dovedește înscrierea în lista persoanelor ce au acces la spațiul colocat. În general, prin notificare se înțelege o înștiințare adusă la cunoștință în scris, în mod oficial. În cazul dat, pe lângă forma oficială, nu ar trebui exclusă nici forma simplă, verbală de notificare.

Totodată, solicităm ca procedura de acordare a accesului În caz de avarie sau de disfuncție a echipamentului în afara programului de lucru (lit. c) să fie reflectată în ORI sau ORA.

Comentariul Agenției:

Se acceptă. Asemenea cerințe au fost puse față de ORI.

Punctul 19.

La respectivul punct se face trimitere la pct.17 deși ar trebui să fie indicat pct.18.

Totuși nu este clar ce se va întâmpla în cazul în care cele două cazuri prevăzute de pct.18 vor surveni?

Comentariul Agenției:

Se acceptă.

Furnizorul-ofertant poate să aibă obligația de a furniza colocare doar atunci când dispune de spații ce pot fi utilizate pentru colocare. Agenția a prevăzut posibilitatea acordării colocării fizice, virtuale, iar furnizorul solicitant poate alege și colocare distantă. Furnizorul-solicitant va avea obligația de a aloca cu prioritate pentru colocare spațiile ce se eliberează în urma modernizării rețelei și obligația de a demonta echipamente ieșite din uz pentru a aloca spații pentru colocare. Considerăm că aceste obligații de ansamblu vor acoperi o gamă extrem de largă de situații și vor asigura posibilitatea interconectării în toate punctele fezabile.

B. ” Obligația de asigurare a transparenței, inclusiv publicarea ofertei de referință pentru interconectare”.

Punctul 28 (Moldtelecom-fix), 15 (Orange-mobil), 14 (Moldcell).

Solicităm Agenției să reducă termenul de publicare a ORI de la 2 luni la 1 lună (cazul Moldtelecom), și de la 3 luni la 1 lună (pentru cazul Orange Moldova și Moldcell).

Având în vedere că Agenția a avut anterior încercări nefinalizate de impunere a obligațiilor speciale preventive față de SA "Moldtelecom", SA "Orange Moldova" și SA "Moldcell", aceștia deja erau în conștiință de cauză privind inevitabilitatea impunerii obligațiilor și respectiv au avut termen destul ca să-și pregătească ORI. Totodată, nu trebuie să uităm că SA "Moldtelecom" practic dispune de un ORI, care ar putea sta la baza noului ORI și care indiscutabil poate reduce termenul oferit de Agenție.

Totodată, considerăm că SA "Orange Moldova" dispune de toată informația pentru a publica ORI iar termenul de o lună este suficient pentru centralizarea acestor date într-un document unic. Reducerea acestui termen va favoriza stabilirea unor raporturi juridice între furnizori bazate pe reguli mai riguroase chiar de la începutul anului de gestiune.

Comentariul Agenției:

Nu se acceptă. Agenția consideră termenul propus de 1 lună prea scurt pentru pregătirea ORI și consultări.

Propunem ca Capitolul dat să fie completat cu un punct suplimentar care să prevadă următoarele:

"Acordul de interconectare trebuie să conțină prevederi referitoare la modificările de rețea în cazul unor operațiuni de reamenajare sau modernizare a acesteia".

Punctul 50 al Regulamentului cu privire la interconectare prevede că Acordul de interconectare va conține, dar nu se va limita la cele indicate în Regulament astfel, Agenția poate prevedea expres prin prezenta hotărâre această exigență față de Acordul de interconectare. Considerăm că includerea în Acord a unor prevederi de acest gen ar exclude multe situații conflictuale ce pot apărea în cadrul operațiuni de reamenajare sau modernizare a rețelei Furnizorului-ofertant (de ex: cine suporta cheltuielile în cazul necesității de schimbare a POI)

Comentariul Agenției:

Se acceptă.

Pentru Orange mobil și Moldcell

Simultan, având în vedere că pct.26 prevede termenul de negociere a modificărilor sau completărilor la acordul de interconectare, recomandăm includerea unui nou punct care să prevadă termenul maxim de implementare a acestor modificări/completări:

„La modificarea sau completarea acordului de interconectare, în cazul în care nu se solicită interconectarea la noi puncte de acces, furnizorul-ofertant va asigura realizarea interconectării astfel încât furnizarea noilor servicii să poată începe în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data modificării sau completării acordului de interconectare”.

Comentariul Agenției:

Se acceptă.

Moldtelecom -mobil

Punctul 6.

Apreciem punctul dat ca fiind confuz, astfel fiind necesară modificarea sa.

Deci, propunem următoarea redacție:

”Furnizorul-ofertant, În termenii stabiliți prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției nr. ___ din _____ cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive Societății pe Acțiuni “Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața de terminare a apelurilor voce în rețeaua individuală de telefonie fixă va publica oferta de interconectare de referință, care va conține inclusiv condițiile în care va asigura furnizarea serviciilor de terminare în proprie rețea mobilă”.

Totodată, considerăm că trebuie să existe un punct suplimentar care să prevadă că Oferta de interconectare de referință trebuie să includă condițiile detaliate în care va avea loc furnizarea serviciilor de terminare a apelurilor în rețeaua individuală de telefonie fixă și mobilă a SA „Moldtelecom”.

Deoarece nu sunt clare condițiile care trebuie să le întrunească Acordul-tip de interconectare, pe care furnizorul-ofertant este obligat să-l publice în conformitate cu obligațiile stabilite prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției nr. ___ din _____ cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive Societății pe Acțiuni “Moldtelecom” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața de terminare a apelurilor voce în rețeaua individuală de telefonie fixă, în vederea terminării traficului în rețeaua sa mobilă, solicităm includerea unui punct suplimentar în următoarea redacție:

„Acordul de interconectare va conține În mod explicit prețurile pentru serviciile de interconectare și pentru serviciile conexe oferite În vederea furnizării serviciului de terminare a apelurilor În rețeaua individuală mobilă a Furnizorului-ofertant. Acordul de interconectare trebuie să permită furnizorului-solicitant să selecteze cu ușurință punctele de acces și de interconectare, capacitatea legăturilor de interconectare, opțiunile de interconectare și de colocare, precum și orice alte servicii oferite În baza ORI”.

Propunem completarea punctul 9 după cum urmează:

„Furnizorul-ofertant va actualiza ORI și va notifica partenerii de interconectare privind disponibilitatea pentru modificarea acordurilor de interconectare de fiecare dată când acest lucru este necesar, notificând Agenția prin preaviz și publicând pe Internet modificările preconizate cu 30 de zile înainte de efectuarea lor. Modificarea și completarea ORI, și acordului de interconectare trebuie să fie justificată și se efectuează În conformitate cu prevederile Capitolelor IV-V din Regulament.

Comentariul Agenției:

Nu se acceptă. Având în vedere că Moldtelecom furnizează servicii de terminare în rețea proprie mobilă prin interconectare directă cu comutatorul mobil sau prin intermediul legăturilor de interconectare cu rețeaua fixă, nu există necesitate de a impune exigențe mai stricte. De asemenea nu este necesar ca să existe o ORI aparte pentru interconectarea cu rețeaua mobilă a Moldtelecom, odată ce un ORI cu rețeaua fixă poate să prevadă minimul necesar de informații pentru a se asigura transparența în furnizarea serviciilor de terminare în rețea mobilă.

Obligațiile pentru furnizorii alternativi de telefonie fixă

Punctul 1

Respectivul punct este confuz deoarece fraza începe cu recepționarea unei solicitări și se sfârșește cu obligația de a prezenta acordul de interconectare fie amendamentele ce se fac la acesta. Astfel, nu este clar Agenția a dorit ca Furnizorul-ofertant să prezinte și informația privind cererile de interconectare recepționate de la Furnizorii-solicitanți, și copia Acordului fie doar copia Acordul ? Totodată, primirea unei solicitări nu semnifică neapărat și semnarea Acordului de interconectare.

Dacă, este vorba doar de copia Acordului și anexele de modificare, amendare a acestuia, atunci propunem modificarea punctului dat după cum urmează:

„Furnizorul-ofertant are obligația de a transmite Agenției o copie a acordurilor de interconectare încheiate în vederea terminării apelurilor la puncte fixe, în termen de 10 zile lucrătoare din momentul încheierii, amendării sau modificării acestora”.

Comentariul Agenției:

Se acceptă parțial. Obligația de a prezenta copie de pe acord a fost impusă doar pentru cazurile, când furnizorul alternativ răspunde unei solicitări de interconectare (adică este efectiv furnizor-ofertant).

C. „Obligația de neadmitere a discriminării”

Referitor la capitolul dat, solicităm introducerea unui punct expres care să interzică discriminarea traficului internațional de cel național începând cu 01.01.2014.

Prevederea dată a existat în precedentele proiecte bazate pe deciziile ANPC și impunea o dată limită până când această situația de anomalie era tolerată. Actualele proiecte nu impun nici o limită și nici nu restrâng în timp fenomenul de discriminare a traficului național de cel internațional.

Reamintim că în Analiza piețelor de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă Agenția propunea ca implementarea obligației de nediscriminare a traficului în funcție de origine și orientarea la nivelul costurilor incrementale pe termen lung a tarifelor să fie realizată treptat până la finele anului 2013(*„Având În vedere dependența puternică a furnizorilor de telefonie fixă de venitul provenit din terminarea apelurilor internaționale și celor din rețele mobile, creată de prețuri excesive pentru terminarea acestor apeluri și subvenționarea încrucișată a serviciilor cu amănuntul din contul profiturilor excesive din aceste servicii, ANRCETI consideră că implementarea imediată a obligațiilor de nediscriminare a traficului în funcție de origine și orientarea la nivelul costurilor incrementale pe termen lung a tarifelor pentru terminare în rețea poate avea efecte bulversante asupra piețelor cu amănuntul și asupra politicilor comerciale ale furnizorilor pe aceste piețe. Din acest considerent ANRCETI propune să dețină o perioadă de tranziție de până la finele anului 2013 pentru implementarea treptată a acestor dispoziții”). Astfel, solicităm ca această teză să se regăsească și în proiectul hotărârilor de impunere a obligațiilor*

speciale preventive.

Deci, textul propus spre includere este:

„Furnizorul-ofertant, din 01.01.2014 nu va admite discriminarea traficului internațional de cel național și traficului mobil de cel fix național”.

Comentariul Agenției:

Agenția nu consideră că în proiectele de remedii expuse pentru consultare nu se regăsește limitarea în timp a fenomenului de discriminare a traficului în funcție de origine. Furnizorii majori (Orange Moldova, Moldtelecom și Moldcell), conform acestor, au obligația de a nu discrimina traficul în funcție de orice atribut, iar derogarea de la această regulă generală spune că ajustarea practicilor actuale de discriminare la obligația de nediscriminare poate fi efectuată gradual, în cadrul unui proces de tranziție ce va dura până la 31.12.2013.

Pentru Orange-Mobil

Referitor la capitolul dat dorim să oferim comentarii privind modalitatea, instrumentele și operațiunile prin care Agenția intenționează să asigure respectarea obligației de nediscriminare a Furnizorilor-solicitanți în raport cu persoanele afiliate, filialele sau partenerii Furnizorului-ofertant, precum și nediscriminarea serviciilor de terminare oferite solicitanților cu cele prestate de însăși ofertant pe piața de vânzări cu amănuntul? Mai ales în situația în care Agenția nu a considerat de cuviință să impună SA „Orange Moldova” obligația privind evidența contabilă separată.

Art.46 alin.2 al Legii comunicațiilor electronice stipulează că Agenția are dreptul să impună unui furnizor integrat pe verticală asigurarea transparenței tarifelor angro și a prețurilor de transfer intern, pentru a îndeplini obligațiile de neadmitere a discriminării, impuse în conformitate cu prevederile art.45, sau pentru a împiedica subvenționarea încrucișată abuzivă.

Astfel, pentru a avea pârghii reale de control a respectării acestei obligații propunem introducerea unor puncte noi care să prevadă obligația Furnizorului-ofertant de a publica și prezenta Agenției un document privind serviciile de interconectare și condițiile detaliate în care aceste servicii sunt oferite intern, în vederea furnizării propriilor servicii pe piața cu amănuntul.

Totodată, acesta trebuie să conțină informația privind tarifele de decontare internă aferente fiecăruia dintre aceste servicii, condițiile de calitate, termenele de furnizare a serviciilor și termenele de remediere a defecțiunilor.

Dacă se determină diferențe între condițiile în care serviciile de interconectare sunt furnizate intern și cele în care aceste servicii sunt furnizate Furnizorilor-solicitanți, Furnizorul-ofertant va da explicații referitor la cauzele acestor diferențe. Dacă va fi cazul, cu intervenția Agenției, Furnizorul-ofertant va prezenta mecanisme prin care să se asigure non discriminarea serviciilor furnizate intern în raport cu cele furnizate Furnizorilor-solicitanți.

În cazul în care, pentru servicii de acces și/sau de interconectare echivalente, Furnizorul-ofertant oferă, în circumstanțe echivalente, condiții mai favorabile pentru propriile servicii decât cele prevăzute în ORI, atunci propunem ca aceste condiții să fie incluse în ORI și să fie oferite Furnizorilor-solicitanți, pe baze nediscriminatorii.

Punctele ce se doresc a fi introduse vor avea următorul conținut:

„Furnizorul-ofertant va publica pe pagina sa de internet și va prezintă în format electronic, și pe suport de hârtie Agenției un Act privind condițiile interne de acordare a serviciului de terminare de apel, serviciilor de interconectare suplimentare, serviciului de acces la componentele infrastructurii asociate și serviciilor de utilizare a elementelor de rețea, care va cuprinde setul de servicii și condițiile detaliate în care aceste servicii sunt oferite intern, în

vederea furnizării propriilor servicii pe piața cu amănuntul”.

„Actul privind condițiile de acordare a serviciilor de interconectare la nivel intern va conține informația privind tarifele de decontare internă aferente fiecăruia dintre servicii, condițiile de calitate, termenele de furnizare a serviciilor și termenele de remediere a defecțiunilor”.

„Actul privind condițiile de acordare a serviciilor de interconectare la nivel intern trebuie să fie suficient de detaliat pentru a permite identificarea tuturor diferențelor dintre condițiile în care serviciile de terminare în propria rețea fixă sunt furnizate intern și cele în care aceste servicii sunt furnizate Furnizorilor-solicitanți”.

„Furnizorul-ofertant are obligația să actualizeze Actul privind condițiile de acordare a serviciilor de interconectare la nivel intern de fiecare dată când acest lucru este necesar. Aceste informații vor fi actualizate în cel mult 30 de zile de la data apariției unor modificări”.

„Furnizorul-ofertant va publica pe pagina sa de internet și va prezenta Agenției orice modificare a Actului privind condițiile de acordare a serviciilor de interconectare la nivel intern”.

Comentariul Agenției:

Agenția nu cunoaște situații când furnizorii integrați pe verticală să aibă motivație internă pentru stabilirea unor relații documentate de transferuri interne între activitățile cu ridicata (care sunt deseori imaginare) și cele cu amănuntul. În cazul când este impusă obligația de evidență contabilă separată este impusă și obligația de a determina și de a raporta valoarea transferurilor interne reieșind din prețurile pentru produsele cu ridicata, pe care le oferă terților.

Agenția nu vede că implementarea propunerilor date să fie eficientă, deoarece nu considerăm că vre-un careva furnizor duce o evidență a valorii reale a transferurilor interne (nu celei determinate în baza prețurilor oferite pentru terți) și că obligația ca un astfel de sistem să fie implementat să fie eficientă.

D. „Obligația referitoare la controlul prețurilor, inclusiv obligația de fundamentare a prețurilor în funcție de costuri”

Pentru furnizorii alternativi

Punctul dat este contradictoriu, deoarece prima frază vine în contradicție cu cea de a doua. Dacă în prima Agenția impune Furnizorilor-ofertanți obligația să nu aplice prețuri pentru serviciul de terminare a apelurilor în propria rețea de telefonie fixă ce ar depăși nivelul orientat la costul incremental (LRIC) atunci în cea de a doua Agenția admite că Furnizorii-ofertanți vor practica aceste prețuri, însă le vor reduce gradual într-o perioadă de tranziție ce va dura până la 31.12.2013.

Recomandăm modificarea punctului examinat în felul următor:

„Până la data la care tarifele de interconectare vor fi determinate pe baza unui model de calcul a costurilor de tip incremental pe termen lung (LRIC) aprobat de Agenție, Furnizorii-ofertanți se obligă să reducă gradual prețurile pentru serviciile de terminare a apelurilor în propria rețea, într-o perioadă de tranziție ce va dura până la 31.12.2013”.

Comentariul Agenției:

Agenția nu consideră că frazele din acest punct se contrazic. Prima frază crează regula generală, iar cea de-a doua – excepția pe perioada de tranziție.

Punctele 54-57 (Moldtelecom fix), 35-38 (Orange-mobil), 34-37 (Moldcell), 12 (Moldtelecom-mobil), 3 (furnizorii alternativi)

În ciuda faptului, că Agenția scrie că „stabilirea prețurilor orientate la costul LRIC pentru terminarea apelurilor în rețeaua fixă și excluderea discriminării apelurilor în funcție de origine va fi efectuată gradual, într-o perioadă de tranziție ce va dura până la 31.12.2013” totuși intenția Agenției de a alinia traficul extern la cel național până În 2013 nu se regăsește în textul proiectului dat. Următoarele puncte ale proiectului fac referire doar la micșorarea graduală a prețului pentru terminarea apelurilor inițiate la numere geografice și non-geografice din Planul Național de Numerotare al Republicii Moldova. Astfel, să înțelegem că prețul pentru terminarea traficului originat din afara țării va rămâne intact până În 2014 pe când prețul terminării traficului la nivel național și local va coborî ?

Apare Întrebarea logică, care va fi prețul serviciului de terminare a apelurilor internaționale în rețelele publice de telefonie fixă și mobilă până la 31.12.2013, și de ce serviciu de terminare a traficului internațional nu se regăsește în proiect ? În cazul în care prețul serviciului de terminare a traficului internațional rămâne intact să înțelegem că Agenția admite discriminarea traficului în funcție de origine ? Atunci de ce nu se remarcă până când se va consimți această discriminare a traficului internațional în raport cu cel național ? Fie traficul internațional va fi calificat ca fiind trafic național și respectiv va avea prețul prevăzut pentru astfel de trafic?

În general pct. 54-57 (Moldtelecom fix), 35-38 (Orange-mobil), 34-37 (Moldcell), 13-16 (Moldtelecom-mobil) exclud terminarea traficului voce internațional în orice rețea publică de telefonie fixa, deoarece în toate sub punctele se face referință doar la terminarea apelurilor inițiate la numere geografice și non-geografice din Planul Național de Numerotare al Republicii Moldova. Drept urmare, prezenta hotărâre de impunere a obligațiilor speciale preventive nu va acoperi juridic raportul de terminare a traficului internațional și va consfinți tacit discriminarea viitoare a traficului în funcție de origine.

Astfel, dacă interpretăm *ad litteram* textul proiectului **pentru Moldtelecom-Fix**, atunci statutul serviciului de terminare de către SA „Moldtelecom” a traficului voce internațional în rețelele furnizorilor alternativi este practic scos din cadrul legal al acestei hotărâri.

Astfel, nu este înțeleasa poziția Agenției, care a făcut această precizare „terminarea apelurilor inițiate la numere geografice și non-geografice din Planul Național de Numerotare al Republicii Moldova”. Corectă este indicarea prețului doar pentru terminarea apelurilor în rețeaua fixă a SA „Moldtelecom” și terminarea în rețelele mobile Orange și Moldcell - atâta tot. Ca o stare de compromis, s-ar putea împreună cu indicarea prețului pentru terminația apelurilor la nivel național și local, să fie indicat și prețul pentru terminația traficului internațional (evident care se va reduce gradual conform termenelor prestabilite împreună cu tariful la nivel național și local). Altfel, este greu să ne imaginăm cum Agenția va urmări excluderea subvenționării încrucișate între serviciile și cum Agenția intenționează prin remediile prevăzute de prezenta hotărâre să înlătore obstacole în calea concurenței depline.

Compania Arax consideră însă, că lipsa unei micșorări graduale a prețului pentru terminația traficului internațional este inacceptabilă atâta timp cât sursele financiare provenite din terminarea traficului internațional au soarta subvenționării încrucișate a serviciilor cu amănuntul la nivel național, fapt confirmat de însăși subiecții supuși reglementării și Agenție. Faptul dat contravine însăși esenței Hotărârilor date dar și Legii comunicațiilor electronice, Legii privind protecția concurenței, Regulamentului cu privire la interconectare, Directivelor UE și obligațiilor asumate de Republica Moldova față de WTO.

Dorim să reamintim, că prin Analiza privind identificarea pieței de terminare a apelurilor

voce în rețelele individuale de telefonie fixă, Agenția a definit piața ca fiind piața de transmitere a apelului dintre punctul de interconectare (POI) și punctul terminal al rețelei (locația terminalului). Serviciul de terminare rămâne același independent de tehnologiile utilizate până la punctul de interconectare, de originea apelului, de numărul de furnizori ce transportă apelul sau furnizorul care solicită serviciul de terminare a apelului. Așa dar, „terminarea apelului” nu diferă absolut cu nimic dacă acest apel este inițiat într-o rețea fixă sau mobilă, națională sau străină, în rețeaua furnizorului ce solicită serviciul de terminare sau tranzitează rețeaua acestui, a fost inițiat sau transportat până la POI prin altă sau aceeași tehnologie cu cea folosită drept interfață de interconectare la POI. La concluzia că piața produsului este terminarea tuturor apelurilor destinate către rețeaua/resursele de numere din rețeaua proprie și că terminarea nu depinde de originea națională sau internațională a apelurilor au ajuns marea majoritate a regulatorilor europeni.

Comentariul Agenției:

Privitor la traficul inițiat în rețelele ale furnizorilor străini (denumit internațional), Agenția consideră necesar să impună furnizorilor majori (Moldtelecom, Orange Moldova, Moldcell) obligația de a furniza serviciul de terminare a fiecărui apel, indiferent de originea lui.

Agenția consideră că pct. 54-57 (Moldtelecom fix), 35-38 (Orange-mobil), 34-37 (Moldcell), 13-16 (Moldtelecom-mobil) nu exclud terminarea traficului voce internațional în orice rețea publică de telefonie fixa sau mobilă. Când privește posibilitatea de a efectua terminarea traficului internațional în rețelele altor furnizori (alternativi), acest subiect a fost lăsat pentru negociere între părți, având în vedere că niciunul din furnizorii dați nu dispune de o putere de negociere ce i-ar permite să stabilească condiții ce pot conduce la limitarea posibilităților de acces pe piață și concurență pentru competitori.

Având în vedere că actualmente furnizorii discriminează prin preț serviciile de terminare a apelurilor în funcție de origine și aceasta a rezultat în subvenționarea încrucișată a activităților cu amănuntul, impunerea obligației imediate de nediscriminare a apelurilor în funcție de origine ar avea efecte bulversante asupra furnizorilor. Din acest considerent, obligația dată va fi efectiv și deplină din 01.01.2014. Până la acest termen, furnizorii țin să-și ajusteze politicile comerciale pentru a întâmpina măsurile date. Reieșind din aceasta, Agenția nu a impus careva limitări la tarifele pentru terminarea traficului internațional, lăsând acest subiect pentru negocierea între părți. Agenția va urmări progresele în negocierile date și va lua atitudine ulterioară.

Pentru Moldtelecom – fix și mobil

În Analiza piețelor de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă, Agenția a constatat că condițiile tarifare și netarifare împiedică furnizorii alternativi să aibă oferte concurente cu cea a S.A. ”Moldtelecom” în ceea ce privește terminarea internațională în rețele fixe naționale iar S.A. ”Moldtelecom” este de-facto furnizor monopolist de terminare a apelurilor internaționale în rețele fixe naționale și poate aplica această situație nu doar pentru a profita excesiv din controlul absolut către abonații proprii, dar și de controlul accesului internațional la abonații furnizorilor alternativi.

Deși, impunerea remediilor, după opinia Agenției, nu poate să rezolve problema apariției concurenței pe aceste piețe, acestea pot în schimb, să simuleze o activitate competitivă pe aceste piețe pentru a asigura că furnizorii din piețele din aval obțin acces la resursele piețelor date în condiții egale și echitabile.

Astfel, chiar dacă Agenția a constatat existența acestei probleme concurențiale la nivelul piețelor relevante de terminare cu ridicata a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă totuși prezentul proiect nu acordă o soluție rezonabilă pentru înlăturarea acestei dificultăți. Nu

înțelegem atunci de ce odată identificată problema, remediile întârzie să apară ?

Adoptarea respectivei hotărâri fără determinarea și reducerea graduală a prețului pentru terminarea apelurilor internaționale va admite, așa cum de altfel a stabilit și Agenția, o concurență neloială și va menține practicarea ilegală a subvenționării încrucișate. Faptul dat vine în gravă contradicție cu principiile consfințite de Legea cu privire la protecția concurenței nr.1103 din 30.06.2000 dar și cu Legea comunicațiilor electronice care prin art.8 (4) prevede ”*prin reglementările sale, Agenția promovează concurența în furnizarea rețelelor, a infrastructurii asociate și a serviciilor de comunicații electronice, acționând În special pe următoarele direcții: ... b) prevenirea acțiunilor ce au ca obiect sau au ca efect distorsionarea sau restrângerea concurenței în domeniul comunicațiilor electronice.*

Art.4 al Legii comunicațiilor electronice prevede că (1) *Furnizarea rețelelor și/sau serviciilor de comunicații electronice este accesibilă pentru orice persoană fizică sau juridică în conformitate cu termenele, condițiile și obligațiile prevăzute de prezenta lege.* Astfel, orice agent economic notificat de Agenție, are posibilitatea legală de a furniza atât servicii, cât și rețele de comunicații electronice. Aceasta se referă în egală măsură la posibilitatea de a furniza servicii cu amănuntul și servicii cu ridicata, inclusiv de furnizare a serviciului de terminare a traficului internațional.

Astăzi, acordurile de interconectare încheiate de SA „Moldtelecom” cu furnizorii alternativi prevăd dreptul unilateral al Societății pe acțiuni de a termina traficul internațional în rețelele furnizorilor alternativi la un preț de 0,0319 sau 0,07 USD pe când furnizorii alternativi sunt lipsiți de acest drept conform aceluiași acord. Astfel, SA „Moldtelecom” are un drept exclusiv, care se manifestă prin posibilitatea terminării traficului generat în afara hotarelor RM în orice rețea de telefonie națională.

Art.9 al Legii cu privire la protecția concurenței prevede *interdicția autorităților administrației publice, să acorde neîntemeiat unor agenți economici facilități de diversă natură sau să le creeze o situație privilegiată față de alți agenți economici care activează pe aceeași piață de mărfuri, să stabilească alte condiții discriminatorii sau de privilegiere pentru activitatea unora în detrimentul altora, mai ales dacă agentul economic în cauză, deține putere semnificativă pe piață.* Norma dată se regăsește în altă redacție dar cu același sens și în Art.4 al Legii comunicațiilor electronice care stipulează: (2) *Restricții pot fi admise doar în situații legate de securitatea statului, apărare, securitatea și sănătatea publică.* (3) *Nu vor fi acordate sau menținute în vigoare drepturi exclusive sau speciale privind crearea sau furnizarea rețelelor sau serviciilor de comunicații electronice.*

În contextul celor expuse, Agenția urmează să impună obligația de reducere graduală, atât a prețurilor pentru terminația traficului local și național, cât și a prețului pentru terminația traficului internațional.

Pentru Orange-mobil și Moldcell

Legea comunicațiilor electronice care prin art.8 (4) prevede ”*prin reglementările sale, Agenția promovează concurența În furnizarea rețelelor, a infrastructurii asociate și a serviciilor de comunicații electronice, acționând În special pe următoarele direcții: ... b) prevenirea acțiunilor ce au ca obiect sau au ca efect distorsionarea sau restrângerea concurenței În domeniul comunicațiilor electronice.* Astfel, subliniem că adoptarea respectivelor hotărâri fără determinarea și reducerea graduală a prețului pentru terminarea apelurilor internaționale va admite o concurență neloială și va menține practicarea ilegală a subvenționării încrucișate. Faptul dat vine în gravă contradicție cu principiile consfințite de atât de actul normativ sus citat cit și de Legea cu privire la protecția concurenței.

Art.9 al Legii cu privire la protecția concurenței prevede *interdicția autorităților administrației publice, să acorde neîntemeiat unor agenți economici facilități de diversă natură sau*

să le creeze o situație privilegiată față de alți agenți economici care activează pe aceeași piață de mărfuri, să stabilească alte condiții discriminatorii sau de privilegiere pentru activitatea unora. În detrimentul altora, mai ales dacă agentul economic în cauză, deține putere semnificativă pe piață. Norma dată se regăsește în altă redacție dar cu același sens și în Art.4 al Legii comunicațiilor electronice care stipulează: (1) Furnizarea rețelelor și/sau serviciilor de comunicații electronice este accesibilă pentru orice persoană fizică sau juridică. În conformitate cu termenii, condițiile și obligațiile prevăzute de prezenta lege. (2) Restricții pot fi admise doar în situații legate de securitatea statului, apărare, securitatea și sănătatea publică. (3) Nu vor fi acordate sau menținute în vigoare drepturi exclusive sau speciale privind crearea sau furnizarea rețelelor sau serviciilor de comunicații electronice.

Concluzie:

Astfel, propunem includerea unui sub punct cu care să prevadă prețul maxim ce poate fi perceput de Furnizorul-ofertant pentru terminarea apelurilor internaționale până la data la care tarifele de interconectare vor fi determinate pe baza unui model de calcul a costurilor de tip incremental pe termen lung (LRIC) și respectiv reducerea graduală a acestui preț conform perioadelor prestabilite.

Comentariul Agenției:

Privitor la traficul inițiat în rețelele ale furnizorilor străini (denumit internațional), Agenția consideră necesar să impună furnizorilor majori (Moldtelecom, Orange Moldova, Moldcell) obligația de a furniza serviciul de terminare a fiecărui apel, indiferent de originea lui.

Având în vedere că actualmente furnizorii discriminează prin preț serviciile de terminare a apelurilor în funcție de origine și aceasta a rezultat în subvenționarea încrucișată a activităților cu amănuntul, impunerea obligației imediate de nediscriminare a apelurilor în funcție de origine ar avea efecte bulversante asupra furnizorilor. Din acest considerent, obligația dată va fi efectiv și deplină din 01.01.2014. Până la acest termen, furnizorii țin să-și ajusteze politicile comerciale pentru a întâmpina măsurile date. Reieșind din aceasta, Agenția nu a impus careva limitări la tarifele pentru terminarea traficului internațional, lăsând acest subiect pentru negocierea între părți. Agenția va urmări progresele în negocierile date și va lua atitudine ulterioară.

Concomitent Compania Arax-Impex solicită explicarea raționamentului fixării prețului de calculare a serviciului de terminare a apelurilor în două valute, în lei moldovenești per minut la pct.54 poziția 1, 2 și 4, și în USD per minut la poziția a 3-a ? Respectiv la pct.pct.55-57 pozițiile 1 și 2 în lei moldovenești per minut, și în USD per minut la pozițiile 3, 4 ?

Practica statelor europene arată că prețul pentru terminarea apelurilor voce în rețeaua individuală de telefonie fixă se stabilește într-o singură valută de referință și doar pentru nivelul național, și local.

Serviciul de terminare a apelurilor voce în rețelele de telefonie fixă sau mobilă este o resursă (input factor) pentru activitățile de furnizare a serviciilor cu amănuntul de apeluri telefonice. Furnizarea, pe piața cu amănuntul, a serviciilor de apeluri în afara rețelei de origine, necesită achiziționarea, la nivel de gros, a serviciului de terminare a apelurilor de la operatorul care furnizează părții apelate serviciul de acces. Specificul acestui segment constă în faptul că nu există alternativă la terminarea apelului către un anumit număr. Astfel, principala sursă de venit a furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice este constituită din achitarea de către utilizatorii finali a apelului terminat în rețeaua Furnizorului-ofertant (a serviciilor prestate în adresa lor).

Actualmente absolut toți furnizorii întrebunțează valuta națională ca monedă de plată pentru serviciile acordate. Pe lângă faptul că, plățile persoanelor fizice pe teritoriul RM destinate pentru serviciile de utilități publice, telefonie și alte tipuri de servicii, se efectuează în lei moldovenești, toate investițiile din sectorul de telecomunicații și toate celelalte achitări între furnizorii de rețele și/sau servicii de telecomunicații cu alte entități rezidente se calculează/achita în lei moldovenești. Convertirea surselor bănești acumulate din lei moldovenești în dolari americani creează unele inconveniențe economic dezavantajoase și nerentabile. De asemenea, Agenția a menționat că furnizorii care se află pe piața cu amănuntul, acceptă din voință proprie să furnizeze serviciile la prețuri exprimate în lei, prin urmare, își asumă riscurile valutare.

Trebuie menționat faptul că, structura costurilor asociate interconectării în scopul schimbului de trafic, include atât quantumul cheltuielilor capitale cât și cota de operare pe unitate de trafic. În procesul evidenței contabile și calculării sinecostului cheltuielilor capitale, și costurilor de funcționare legate de construcția și exploatarea rețelei de comunicații publice sunt înregistrate în cont în moneda națională a Republicii Moldova.

Desigur, În cazul achiziționării de la furnizori străini a activelor materiale cum ar fi elemente de rețea, utilaje, echipamente active și pasive componente ale rețelei ș.a. pe termen lung pot apărea obligații exprimate în valută străină, însă la recunoașterea inițială a activului, valoarea sa este determinată cu un grad înalt de fiabilitatea și în corespundere cu diferența de curs valutar pentru tranzacțiile în valută străină (în cazul nostru de la rambursarea datoriei creditoare), și se reflectă la cheltuieli pentru perioada respectivă conform Standardele Naționale de Contabilitate ale RM nr.16 și 21. Astfel, după cum s-a menționat mai sus în componența cheltuielilor ce formează sinecostul tarifului de interconectare lipsește factorul de influență legat de fluctuația cursului valutar. În felul acesta, nu poate fi vorba despre stabilirea și exprimarea tarifelor de interconectare în valută străină.

Prezența unui astfel de fenomen va conduce neapărat la faptul că, în funcție de procesele de devalorizare a ratelor de schimb pe piața valutară a RM, tariful de interconectare exprimat în valută străină va duce inevitabil la deformarea valorii lor în raport cu cheltuielile, care la rândul lor, vor duce fie la extragerea unui profit suplimentar neargumentat din fluctuația de curs în procesul realizării interconectării fie la pierderi nejustificate, în cazul înregistrării unui curs valutar nefavorabil.

În Sinteza recomandărilor la proiectul de hotărâre cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive SA „Orange Moldova” în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața terminării apelurilor în rețeaua proprie de telefonie mobilă, Agenția a sprijinit ideea indicării prețurilor pentru serviciul de terminare a apelurilor în valută națională, argumentând că interconectarea este un proces mutual și deci, un furnizor nu doar suportă riscuri legate de fluctuația valutară, ci și, potențial, are oportunități de economii de pe urma faptului că nu ar plăti suplimentar pentru serviciile de terminare ca urmare a fluctuațiilor valutare.

În același timp, Agenția a asigurat furnizorii că în circumstanțele survenirii unor factori macroeconomici care vor afecta substanțial costurile (ca de ex: devalorizarea pe termen lung, inflația, etc.) mărimea acestora poate fi revăzută și ajustată.

Totodată, ținând cont că Agenția și-a expus poziția potrivit căreia fluctuațiile valutare pot negativ influența concurenții noi sau mici datorită ponderii mari a costurilor legate de interconectare în totalul costurilor în raport cu furnizorii mari considerăm că prețurile trebuie reformulate în lei moldovenești.

Astfel, propunem stabilirea prețurilor doar într-o valută și anume în valută națională - lei moldovenești.

Comentariul Agenției:

Agenția a examinat tarifele pentru terminare în rețelele mobile și fixe în bază de Benchmarking cu

statele unde autoritățile de reglementare au calculat costurile în funcție de LRIC. Prețurile țintă au fost identificate în valută și nu țin cont de riscurile valutare din Moldova. Agenția a ținut cont de aceasta și de comentariile furnizorilor Orange Moldova și Moldcell împotriva stabilirii prețurilor date în lei și consideră că acest subiect nu este încă suficient de bine analizat. Prin urmare ține de ulterioare cercetări și analize a acestui subiect, chiar dacă poziția generală a Agenției constă în stabilirea prețurilor date în aceeași valută în care sunt stabilite tarifele cu amănuntul.

Agenția a stabilit în lei doar prețurile pentru terminare fix-fix, ținând cont de faptul că costul terminării în rețele fixe ocupă o cotă destul de mare în tarifele cu amănuntul (până la 70%), iar o eventuală fluctuație valutară ar putea să degenereze în tarife pentru terminare ce exced tarifele cu amănuntul. La rândul său, cota venitului Moldtelecom din terminarea fix-fix a apelurilor este extrem de mică și stabilirea în lei a acestor prețuri nu poate influența însemnat furnizorul dat.

Pentru Orange-Mobil

Totodată, Compania Arax-Impex dorește să revină la propunerea sa făcută în procesul consultărilor publice a proiectului de hotărâre ale Consiliului de Administrație privind desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie mobilă precum și la Analiza detaliată a acestei piețe vis-a-vis de impunerea obligației de evidență contabilă separată în cadrul contabilității interne de gestiune a SA „Orange Moldova”.

Compania Arax-Impex consideră aceasta obligație ca una imperativă și absolut necesară fiindcă va permite Agenției să monitorizeze respectarea obligației de nediscriminare impusă SA „Orange Moldova” și, de asemenea, apariția unor probleme concurențiale legate de subvenționarea încrucișată, și aplicarea tarifele de ruinare, etc..

Solicitarea noastră este justificată de necesitatea monitorizării comportamentelor anticoncurențiale ale SA „Orange Moldova” (discriminare, tarife excesive, prețuri de ruinare, etc.), precum și de necesitatea ca tarifele să reflecte costurile.

Obiectivele realizării evidențelor contabile separate sunt asigurarea cadrului de reglementare În vederea monitorizării și verificării respectării obligației de nediscriminare impuse și, acolo unde este cazul, identificarea realizării subvențiilor încrucișate prin:

- a) identificarea separată din punct de vedere contabil a anumitor activități ale furnizorului dominant;
- b) furnizarea informației contabile într-o formă care să prezinte o imagine cât mai clară și mai fidelă a performanțelor activităților furnizorului dominant ca și cum acestea ar fi fost realizate de entități cu personalitate juridică distinctă.

Așa cum rezultă din Recomandarea Comisiei Europene 2005/698/CE privind separația contabilă și sistemele de contabilitate a costurilor În conformitate cu cadrul de reglementare pentru comunicații electronice, „scopul impunerii unor astfel de obligații (n.n. de evidență contabilă separată și de realizare a unor sisteme de contabilitate a costurilor) este acela de a face tranzacțiile dintre furnizori mai transparente și/sau de a determina costul real al serviciilor furnizate”. Astfel, obligația contabilă separată are o strânsă legătură cu obligația de transparență, deoarece prin aceasta se asigură o transparență mai ridicată a nivelului costurilor și tarifelor (inclusiv a tarifelor de decontări interne). Evidența contabilă separată este deosebit de utilă În identificarea posibilelor eșecuri ale pieței, cât și pentru a oferi indicii privind prezența sau absența discriminării și a tarifelor de ruinare. În cuprinsul situațiilor financiare separate devin transparente și tarifele de decontare internă, precum și tarifele practicate pe piețele de gros de furnizorul integrat pe verticală. De asemenea, aceasta furnizează regulatorului informații relevante care îi vor permite să se asigure că tarifele nu sunt excesive În raport cu costurile și, nu În ultimul rând, reprezintă o asigurare

suplimentară privind baza de cost.

În opinia noastră, doar impunerea obligației de nediscriminare nu ar fi suficientă, Întrucât nu ar elimina stimulentele SA „Orange Moldova” de a impune tarife excesive sau de ruinare, deoarece obligația de nediscriminare nu poate exercita decât Într-o mică măsură presiune asupra nivelului tarifelor de interconectare. Astfel, deși obligația de nediscriminare asigură o mai mare transparență privind nivelul tarifelor, inclusiv al costurilor de terminare În cadrul serviciilor de apeluri În rețea, furnizorul dominant poate avea În continuare tarife de interconectare excesive și, În același timp, tarife pentru apelurile În rețea pe piața cu amănuntul la un nivel scăzut, care să nu reflecte integral costurile furnizării serviciilor respective. Furnizorul dominant poate susține că practică aceleași tarife atât pentru furnizorii interconecțați, cât și pentru propria afacere cu amănuntul, dar că este dispus să suporte pierderi În cazul serviciilor furnizate pe piețele cu amănuntul.

De asemenea, În Recomandarea Comisiei Europene 2005/698/CE se mai precizează că nici impunerea obligației de transparență nu poate elimina În totalitate riscul practicării unor tarife de ruinare, Întrucât monopolul pe piața terminării apelurilor ar continua să existe, prin urmare tarifele vor putea fi În continuare stabilite la niveluri insuficiente (și ridicate), specifice piețelor de monopol. Desigur, În lipsa obligației de transparență, tarifele ar putea fi stabilite la un nivel chiar mai ridicat, însă obligația de evidență contabilă separată trebuie să însoțește obligațiile de transparență (sub forma ofertei de referință, a publicării tarifelor etc.) și În special nediscriminare (Între condițiile oferite propriei unități de vânzare cu amănuntul și condițiile oferite celorlalți furnizori de pe piață) și nu trebuie privită izolat de celelalte două remedii impuse.

În concluzie, prin obligația de evidență contabilă separată se asigură un nivel de detaliere al informației contabile superior celor furnizate În cuprinsul situațiilor financiare statutare ale furnizorilor, pentru a reflecta cât mai fidel performanțele segmentelor de afaceri ca și cum ar fi entități separate, iar În cazul furnizorilor integrați pe verticală, pentru a preveni discriminarea În favoarea propriilor unități de afaceri și subvenționarea încrucișată. Simultan, considerăm, că pentru un furnizor integrat pe verticală, evidența contabilă separată este o sursă necesarmente utilă pentru ajustarea costurilor conform LRIC.

O entitate integrată pe verticală este stimulată să furnizeze servicii pe piețele de gros în termeni și condiții discriminatorii, În favoarea propriilor activități cu amănuntul Într-o manieră ce poate avea efecte semnificative asupra concurenței iar obligația de evidență contabilă separată va oferi Agenției suportul necesar monitorizării comportamentului SA „Orange Moldova” privind nediscriminarea, prin aceea că va evidenția În mod transparent tarifele practicate pe piețele de gros și tarifele de decontare internă.

SRL „Arax-Impex” consideră că obligația de nediscriminare Între tarifele de interconectare oferite celorlalți furnizori și tarifele de decontare internă cu propria activitate de vânzare cu amănuntul este necesar să fie însoțită, inter alia, de menținerea obligației de evidență contabilă separată, pentru ca Agenția să poată monitoriza efectiv îndeplinirea obligației de nediscriminare.

Astfel, impunerea acestei obligații va promova un mediu concurențial normal pe piață, prin publicarea unor înregistrări contabile transparente care să permită celorlalți furnizori să înțeleagă modalitatea În care costurile SA „Orange Moldova” se regăsesc În venituri și oferirea încrederii furnizorilor În echitatea acordurilor de interconectare încheiate, care indică faptul că tarifele de interconectare nu sunt supraevaluate, nici subevaluate, astfel încât ineficiența SA „Orange Moldova” să fie transferată asupra furnizorilor interconecțați.

Totodată, reamintim că, Agenția pentru Protecția Concurenței prin Avizul său din 29.07.2010 nu a susținut ideea impunerii obligației de ținere a evidenței separate contabile doar pentru S.A. „Moldtelecom” și consideră că, impunerea acesteia este justificată și pentru SA “Orange Moldova”, care activează pe mai multe piețe.

Prin urmare, În temeiul art. 46 al legii comunicațiilor electronice („Agenția poate

impune furnizorilor cu putere semnificativă obligații privind evidența contabilă separată. În special, autoritatea de reglementare poate impune unui furnizor integrat pe verticală să asigure transparenței tarifelor la vânzarea pe gros și tarifele de transfer intern, pentru a asigura, În principal respectarea obligației de nediscriminare sau pentru a împiedica subvenționarea încrucișată”), solicităm impunerea obligației de evidență contabilă separată și În sarcina SA „Orange Moldova”

Comentariul Agenției:

Agenția a expus viziunea sa pe acest subiect în expunerea de motive care a însoțit Hotărârea Consiliului de Administrație privind desemnarea “Orange Moldova” S.A. drept furnizor cu putere semnificativă pe piața terminării apelurilor în rețeaua proprie de telefonie mobilă.

Agenția consideră că rezolvarea problemelor identificate de Arax-Impex în legătură cu puterea semnificativă a Orange Moldova poate fi atinsă prin intermediul obligațiilor de orientare la costul LRIC a tarifului pentru terminare în rețea mobilă a Orange Moldova și de nediscriminare.

Astfel dacă tarifele pentru terminare vor fi situate în regiunea costurilor LRIC, concurenții vor putea replica pe termen scurt și mediu tarifele cu amănuntul pe o piață competitivă ce-ar fi stabilite de către Orange Moldova la un nivel nejustificat de jos în comparație cu costurile activității cu amănuntul. De aici, renunțarea la un profit rezonabil din serviciile cu amănuntul nu va putea avea aceleași efecte ca și în cazul când există posibilități de subvenționare încrucișată.

Deoarece un sistem de evidență contabilă separată ar permite furnizorului să distribuie costurile sale, aceasta ar fi utilă pentru modelarea top-down a costurilor LRIC pentru terminare. Însă având în vedere că Agenția a adoptat orientarea către reglementarea prețurilor pentru terminare în baza unor modele LRIC bottom-up, considerăm că lipsa unui sistem de evidență contabilă separată nu este critică pentru modelarea LRIC.

Agenția totuși nu exclude posibilitatea impunerii obligației de ținere a evidenței contabile separate pentru Orange Moldova, dacă remediile impuse (inclusiv orientarea la cost și nediscriminarea) vor demonstra insuficiență.

E. ” Obligații privind evidența contabilă separată” (Moldtelecom)

Punctul 60.

Sintagma „Într-o manieră” este una vagă și confuză.

Articolul 47 al Legii Nr.317 din 18.07.2003 prevede ca norma actului normativ trebuie exprimată În mod laconic, evitându-se atât formulările generalizate cât și cele vagi. Astfel, propunem să dați claritate acestui punct.

Recomandăm modificarea punctului dat după cum urmează:

”Furnizorul-ofertant are obligația de a ține evidența contabilă separată, în cadrul contabilității interne de gestiune, pentru activitățile de interconectare, activitățile care au legătură structurală cu acestea precum și activitățile de acces la rețeaua sau infrastructura sa asociată”.

Punctul 63.

Art.48 alin.4 al Legii comunicațiilor electronice prevede că îndeplinirea obligațiilor de implementare a evidenței contabile separate a costurilor se supune auditului anual, efectuat de către un auditor independent, al cărui raport urmează a fi publicat În condițiile stabilite de Agenție.

Prin urmare, Furnizorul-ofertant trebuie nu doar să prezinte Agenției raportul de audit pentru anul precedent până la data de 31 mai dar și să publice respectivul raport.

Impunerea obligației de publicare a unor înregistrări contabile va promova un mediu concurențial normal și transparent pe piață, care va permite celorlalți furnizori să înțeleagă modalitatea în care costurile SA „Moldtelecom” se regăsesc în venituri. Totodată, disponibilitatea acestor informații vor oferi încredere furnizorilor în echitatea acordurilor de interconectare încheiate, și va indica faptul că tarifele de interconectare nu sunt supraevaluate, nici subevaluate, astfel încât ineficiența SA „Moldtelecom” nu este transferată asupra furnizorilor interconectați.

Deci, propunem modificarea respectivului punct:

”Furnizorul-ofertant va supune verificării din partea unui auditor independent modul de implementare a evidenței contabile separate și va prezenta Agenției raportul de audit anual până la 31 mai a fiecărui an următor anului de raportare, inclusiv va publica raportul de audit în modul stabilit de reglementările relevante”.

Comentariul Agenției:

Agenția va publica pentru consultare publică proiectul de Instrucțiuni pentru Moldtelecom privind implementarea evidenței contabile separate, care vor completa de drept obligația privind evidența contabilă separată. În acest document vor fi reflectate cerințele față de structura și gradul de detaliere a evidenței contabile separate, precum și cerințele față de raportare și audit.

Comentariile și propunerile ”Riscom” S.A.

Мы внимательно изучили Решение Административного совета НАРЭКИТ о возложении специальных обязанностей на рынках окончания голосовых вызовов в индивидуальных сетях фиксированной телефонной связи.

Мы полностью приветствуем и поддерживаем введение поэтапного снижения расценок на терминацию окончания голосовых в собственные сети как операторов фиксированной телефонии, так и операторов мобильных сетей связи. Надеемся, что это решение сыграет положительную роль на рынке связи Молдовы, обеспечит необходимые условия для развития, как рынка телекоммуникаций, так и альтернативных операторов фиксированной телефонии и определит общие правила поведения поставщиков услуг при взаимоподключении сетей.

Однако, в данном документе затронуты только аспекты касающиеся окончания голосовых вызовов с локальным и национальным происхождением. Нам же хотелось предложить НАРЭКИТ дополнить данный документ правилами и обязанностями поставщиков услуг связи в отношении окончания международных голосовых вызовов в индивидуальных сетях фиксированной телефонной связи. Учитывая тот аспект, что на сегодняшний день терминация всего международного трафика является монополией 5.A. Мо1Le1есот, НАРЭКИТ следует предложить поставщикам услуг фиксированной телефонии также поэтапное внедрение правил поведения в отношении терминации международных голосовых вызовов. В этих условиях должны быть предусмотрены равные правила игры и поведения всех операторов связи в отношении терминации международного трафика. Этапы должны быть конкретны и обозначены четкими временными рамками.

Мы выступаем за равноправие между всеми поставщиками на рынке окончания международных голосовых вызовов в сети фиксированной телефонии.

Еще один момент, на котором бы хотелось остановить свое внимание — оригинация трафика. Хотя это и не относится к рассматриваемой теме, но является не менее важным вопросом на рынке фиксированной телефонии Молдовы. Мы неоднократно обращались в Агентство с просьбами установить правила поведения поставщиков услуг фиксированной телефонии в отношении оригинации голосовых вызовов. Наше пожелание по данному вопросу — оригинация голосовых вызовов по географическому признаку, что позволит поставщикам предлагать своим абонентам пакеты с включенными минутами по географическому признаку, а не по признаку его принадлежности к определенной сети. Так, например, большинство альтернативных операторов связи при формировании пакетов с включенными минутами для физ. лиц, уже используют географический признак оригинации — 300 минут для локальных звонков по муниципии Кишинэу (022), независимо от принадлежности вызываемого абонента к определенной сети поставщика услуг. А другие операторы, при формировании аналогичных пакетов услуг, использует исключительно сетевой признак оригинации, и таким образом ставит в неравные условия поставщиков услуг фиксированной телефонии.

Рассмотрение перечисленных нами вопросов терминирования международного трафика и оригинации голосовых вызовов позволит поставщикам услуг фиксированной телефонии изменить отношение непосредственно к рядовому потребителю услуг, то есть к своим абонентам. Кроме того, будут определены правила лояльной конкуренции на рынке фиксированной связи в республике Молдова.

Comentariul Agentiei:

Privitor la traficul inițiat în rețele ale furnizorilor străini (denumit internațional), Agenția consideră necesar să impună furnizorilor majori (Moldtelecom, Orange Moldova, Moldcell) obligația de a furniza serviciul de terminare a fiecărui apel, indiferent de originea lui.

Având în vedere că actualmente furnizorii discriminează prin preț serviciile de terminare a apelurilor în funcție de origine și aceasta a rezultat în subvenționarea încrucișată a activităților cu amănuntul, impunerea obligației imediate de nediscriminare a apelurilor în funcție de origine ar avea efecte bulversante asupra furnizorilor. Din acest considerent, obligația dată va fi efectiv și deplină din 01.01.2014. Până la acest termen, furnizorii țin să-și ajusteze politicile comerciale pentru a întâmpina măsurile date. Reieșind din aceasta, Agenția nu a impus careva limitări la tarifele pentru terminarea traficului internațional, lăsând acest subiect pentru negocierea între părți. Agenția va urmări progresele în negocierile date și va lua atitudine ulterioară.

Agenția ia notă de comentariul privind includerea/neincluderea în abonamentele pentru utilizatori a minutelor off-net, însă menționează că această întrebare nu ține de subiectul obligațiilor privind terminarea apelurilor în rețele individuale.

Comentariile și propunerile Î.M. "Orange Moldova" S.A.

Orange a examinat noile proiecte de hotărâri ale Agenției privind impunerea de obligații specifice preventive furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele de terminare a apelurilor în rețele mobile și fixe, expuse pentru consultare publică la 18 noiembrie.

După cum vom explica în detaliu mai jos, Orange consideră că modul de reglementare a ratelor de terminare de către Agenție este discriminatoriu față de Orange și contravine legislației. Alte comentarii și propuneri la aceste proiecte se anexează.

Mărimea ratelor

Ratele mobile

În Europa, au existat diferite metodologii de calculare a costurilor. Anterior, operatorii aveau dreptul să repartizeze costurile care sunt comune pentru mai multe servicii de telecomunicații (costurile aferente echipamentelor de rețea, costurile aferente acoperirii, costurile aferente frecvențelor, etc.) între serviciile respective. Astfel, operatorii percepeau pentru serviciul de terminare costul real al acestuia. În mai 2009, Comisia Europeană a adoptat o recomandare privind aplicarea metodologiei „LRIC pur”, conform căreia costurile comune nu mai pot fi incluse în costul serviciului de terminare. Recunoscând că aceasta este o schimbare drastică, Comisia Europeană a fixat o perioadă de tranziție de aproape 4 ani pentru ajustarea treptată a ratelor de terminare la nivelul „LRIC pur”.

În baza acestei recomandări, Agenția a elaborat un grafic de reducere a ratelor de terminare în rețeaua fixă Moldtelecom și în cele 3 rețele mobile până la nivelul „LRIC pur” până la 31.12.2013. Potrivit acestui grafic, ratele vor fi reduse fiecare jumătate de an. Deoarece Agenția nu a elaborat încă metodologia de calculare a costurilor, mărimile ratelor au fost stabilite pe baza analizei comparative a ratelor din Europa.

În concordanță cu recomandările Comisiei Europene, Orange nu se opune reducerii treptate a ratelor de terminare în rețelele mobile până la nivelul stabilit pe baza metodei de calculare a costurilor LRIC. Totodată, observăm că mărimile ratelor de terminare stabilite de Agenție nu sunt justificate în raport cu ratele comparabile aplicate în Europa, fapt care contravine art. 48 alin. 2 al Legii comunicațiilor electronice.

De la lansarea telefoniei mobile până în prezent, Moldova a avut și are una din cele mai mici rate de terminare în rețelele mobile din Europa și, totodată, una din cele mai mari rate de terminare în rețelele fixe din Europa (analiza comparativă respectivă a fost remisă Agenției anterior). Potrivit graficului propus de Agenție, în ianuarie 2011 rata Orange urmează a fi redusă cu 25%, iar în iulie încă cu 15%, ș.a.m.d. Analiza comparativă a ratelor de terminare în rețelele mobile stabilite pentru următorii 3 ani în 22 state europene arată că ratele propuse de ANRCETI sunt mai mici decât ratele din majoritatea absolută a acestor state (rate mai mici ca în Moldova ar avea doar 3 sau 4 state: Austria, Franța, Suedia și posibil Polonia, care au mai puțin în comun cu Moldova). Totodată, această analiză arată că mărimea ratelor de terminare este invers proporțională cu populația și mărimea PIB pe cap de locuitor al statului.

Urmând această logică, ratele de terminare în Republica Moldova ar trebui stabilite la un nivel comparabil cu cel stabilit în țările europene cu care Moldova se aseamănă mai mult.

În nota sa informativă, Agenția menționează că a stabilit ratele în baza raportului experților GWIG. Conform acestui raport, pentru stabilirea ratelor au fost utilizate ratele medii pe UE, pe cele 12 state membre ale UE care se aseamănă cel mai mult statistic cu Republica Moldova (după PIB pe cap de

locuitor și populație) și pe 5 state membre ale UE care au cele mai mici rate. Observăm că ratele de terminare în rețelele mobile propuse pentru Republica Moldova sunt mai mici decât ratele medii pe cele 12 state membre ale UE care se aseamănă cel mai mult statistic cu Republica Moldova și decât ratele medii pe UE.

Totodată, remarcăm că rata medie pe cele 12 state membre ale UE este mai mare decât rata medie pe UE, în timp ce PIB-ul mediu pe cap de locuitor și populația medie pe aceste 12 state sunt mai mici decât media pe UE. Potrivit raportului menționat, populația Republicii Moldova este mai mică cu 60% decât populația medie a celor 12 state și are un PIB pe cap de locuitor de 7 ori mai mic decât media pe aceste state. Astfel, logic ar fi ca ratele de terminare în rețelele mobile pentru Republica Moldova să fie chiar mai mari decât ratele medii pe cele 12 state membre ale UE.

În acest context, Orange propune reducerea ratei de terminație în rețelele mobile cu cel mult 10-13% fiecare jumătate de an.

Comentariul Agenției:

Agenția este de acord că în Europa au existat alte abordări de calculare a costurilor pentru serviciile de terminare. Trecerea de la conceptul LRAIC de reglementare a tarifelor pentru serviciile de interconectare la conceptul „LRIC pur” s-a produs în 2009, când Comisia Europeană a publicat Recomandarea privind reglementarea tarifelor pentru terminare în rețele fixe și mobile. Comisia a stabilit un termen de până la 31 decembrie 2012 pentru ca statele membre să ajusteze reglementările necesare pentru reducerea tarifelor pentru terminare în rețele mobile la nivelul costului „LRIC pur” și stabilirea unor rate simetrice pentru terminare.

Prezenta recomandare nu aduce atingere deciziilor reglementare luate anterior de ANR-uri cu privire la problemele ridicate de aceasta. Cu toate acestea, ANR-urile trebuie să se asigure că, până la 31 decembrie 2012, tarifele de terminare a apelurilor sunt implementate simetric și eficient în ceea ce privește costurile, în funcție de diferențele obiective de cost identificate în conformitate cu punctele 9 și 10. [p.11]

Comisia a considerat termenul de 3 ani suficient pentru furnizori pentru a-și ajusta planurile de afaceri. Actualmente situația tarifelor pentru terminare în rețele mobile din Europa reflectă mai degrabă costul LRAIC, decât „LRIC pur”. Unele autorități de reglementare naționale (din Suedia, Belgia, Franța, Marea Britanie) au elaborat modele bottom-up LRIC pentru calcularea costurilor și au determinat nivelul-țintă pentru tarifele pentru terminare în rețele mobile. Însă chiar și aceste state se află în proces de tranziție către nivelul costurilor eficiente, ceea ce presupune că tarifele actuale practicate sunt mai înalte și reflectă moștenirea reglementărilor precedente.

Agenția consideră că alinierea reglementărilor naționale la Recomandarea dată va permite stabilirea tarifelor date la nivelul costului efectiv și ar crea stimulentele adecvate pentru dezvoltarea concurenței pe piețele cu amănuntul. În acest sens dorim să menționăm că conceptul de “piețele cu amănuntul” include nu doar piața serviciilor de telefonie mobilă, dar și cea de telefonie fixă și chiar și cea a accesului în bandă largă.

Actualmente Agenția constată că tarifele pentru terminare în rețele mobile naționale sunt semnificativ peste nivelul costurilor efective (care sunt la nivelul costului LRIC), determinate în bază de Benchmarking al nivelului orientat la cost al tarifelor calculate în bază de LRIC în statele unde autoritățile naționale de reglementare menționate au efectuat aceasta. Conform acestor estimări, costul efectiv al unui furnizor eficient ar fi de circa 1-1,5 eurocenți.

Excesul actual al tarifelor asupra acestui cost reprezintă o barieră concurențială și crează semnale greșite utilizatorilor în privința opțiunilor de a efectua apeluri (apeluri de la fix sau de la mobil,

apeluri în rețea vs. apeluri în afara rețelei). Spre exemplu Recomandarea Comisiei sugerează că:

Cu cât ratele de terminare a apelurilor se îndepărtează mai mult de costurile incrementale, cu atât vor fi mai mari denaturările concurenței între piețele de telefonie fixă și mobilă și/sau între operatorii cu cote de piață asimetrice și fluxurile de trafic. [recit.13]

Astfel este absolut necesară reducerea tarifelor pentru servicii de terminare în rețelele mobile până la nivelul costurilor eficiente.

Agenția, având în vedere că reglementarea în ceea ce privește reducerea tarifelor pentru terminarea în rețelele mobile începe efectiv în 2011, a considerat că perioada rezonabilă pentru asigurarea reducerii eficiente a tarifelor date este de 3 ani, iar termenul de ajustare la costul LRIC urmează să fie sfârșitul anului 2013.

Agenția nu consideră potrivit să alinieze reglementările sale actuale reieșind din nivelul actual al tarifelor în țările central europene la care face trimitere Orange Moldova, deoarece nu consideră că tarifele pentru terminare în rețelele mobile în aceste state sunt orientate la costul LRIC. Având în vedere că Agenția a anunțat decizia sa de orientare la costurile LRIC, considerăm că reglementările interne trebuie să reiasă din necesitatea ajustării situației actuale naționale la scopurile puse.

Agenția consideră că în situația când a fost declarat scopul strategic de orientare la LRIC, situația piețelor vest europene unde autoritățile naționale de reglementare au reușit calcularea costurilor în funcție de LRIC este esențial mai comparabilă cu cea din Moldova, decât situația în statele central europene, unde astfel de reglementări încă n-au fost publicate. Având în vedere că costul LRIC depinde în cea mai mare măsură de costurile de rețea necesare pentru construirea capacității incrementale pentru deservirea traficului de terminare, aceste costuri puțin depind de circumstanțe naționale de gen nivel PIB per capita.

Agenția consideră că ritmul propus de Orange Moldova de scădere a tarifelor pentru terminare în rețelele mobile (10-13%) este lent și nu va permite atingerea obiectivelor propuse către 1 ianuarie 2014.

Ratele fixe

Spre deosebire de ratele de terminare în rețelele mobile, rata actuală de terminare națională în rețeaua fixă a Moldtelecom pentru apelurile mobil-fix este mult mai mare decât ratele medii atât pe UE, cât și pe cele 12 state membre ale UE care se aseamănă cel mai mult statistic cu Republica Moldova. În același timp, observăm că și ratele de terminare în rețeaua fixă a Moldtelecom propuse de Agenție sunt mult mai mari decât ratele medii pe UE și pe cele 12 state membre ale UE.

Asemenea tratament este vădit discriminatoriu față de operatorii de telefonie mobilă, reprezintă o deviere gravă de la principiul neutralității tehnologice și favorizează o întreprindere cu capital de stat și autohton în detrimentul întreprinderilor cu capital privat și străin. Astfel, operatorii de telefonie mobilă sunt impuși să subvenționeze serviciile de telefonie fixă ale operatorului național.

În acest context, considerăm ca **ratele de terminație în rețeaua fixă Moldtelecom trebuie stabilite la un nivel care se raportează la ratele stabilite în țările europene cu care Moldova se aseamănă mai mult în același mod în care sunt stabilite ratele mobile.**

Comentariul Agenției:

Agenția este de acord cu constatările Orange Moldova că tariful de terminare a apelurilor mobile

În rețeaua fixă a Moldtelecom este mult mai mare decât media pe UE și decât media pe 12 state noi membre UE. Însă aceasta ne convinge că atât tarifele pentru terminare în rețele mobile, cât și fixe necesită reducere pentru a fi orientate la costuri. În condițiile actuale constatăm că măsurile furnizorilor de telefonie fixă și mobilă de stabilire a unor tarife ce exced costurile (ceea ce înseamnă) sunt reciproce. În asemenea situație, Agenția este de părere că ambele tipuri de tarife trebuie reduse sincron. Reducerea drastică a tarifelor pentru terminare în rețele fixe, după cum e propus de Orange Moldova, ar putea amplifica semnalele incorecte către utilizatori privind opțiunile de apelare ar crea situația când furnizorii de rețele fixe ar trebui *de-facto* să achite unilateral tarife excesive în adresa furnizorilor mobili, ceea ce ar crea situație de discriminare a furnizorilor de telefonie fixă.

Asimetria

Asimetria Orange - Moldcell

De la lansarea telefoniei mobile în Moldova, operatorii de telefonie mobilă au aplicat rate egale (simetrice) de terminație. Singura excepție este perioada martie-decembrie 2007, în care Unite și-a stabilit benevol o rată mai mică.

Ultima propunere făcută de ANRCETI prevede rate mai mici pentru Orange față de ratele prevăzute pentru Moldcell și Unite („*rate asimetrice*”). Rata Moldcell este cu 15-17% mai mare decât rata Orange, iar rata Unite este cu 27-34% mai mare decât rata Orange. Ratele asimetrice sunt stabilite în raport cu Moldcell pe o perioadă de 1 an, iar în raport cu Unite pe o perioadă de 3 ani.

Asemenea abordare contravine, legislației în vigoare, acordurilor internaționale la care face parte Republica Moldova și nu este compatibilă cu legislația comunitară.

În toate recomandările sale, Comisia Europeană prevede că ratele de terminație trebuie stabilite pe baza costurilor suportate de un operator eficient. Aceasta implică simetria ratelor respective. Operatorii compensați pentru costurile reale suportate pentru terminarea apelurilor au o motivație scăzută să amelioreze eficacitatea. Totodată, ratele asimetrice au fost și sunt încă pe larg aplicate în Europa. Conform recomandărilor și practicii comunitare, există 3 situații în care poate fi aplicată asimetria:

1. *Există diferențe obiective de cost, în special ca urmare a unei repartiții inegale a frecvențelor.* De exemplu, operatorii care au primit doar frecvențe 1800MHz pentru GSM se pot confrunta cu costuri mai mari pentru a acoperi teritoriul sau a asigura acoperirea indoor decât operatorii care dețin drepturi la 900MHz.
2. *Intrarea pe piață semnificativ mai târzie.* Asimetria se permite până când noul intrat atinge nivelul minim de eficiență, care corespunde cotei de piață între 15 și 20%, dar nu mai mult decât pentru 3-4 ani de la intrarea acestuia pe piață.
3. *Volumul traficului expedit de un operator mobil altui operator mobil diferă semnificativ de volumul traficului primit de el de la acest operator,* iar ratele de terminație depășesc cu mult costurile serviciului de terminație. Astfel, operatorul mobil care primește un volum de trafic mai mare realizează un venit net de la concurentul său direct prin intermediul plăților pentru serviciul de terminație.

În raportul Orange-Moldcell, nici una din aceste condiții nu este îndeplinită.

1. Orange deține 59 frecvențe 900MHz și 89 frecvențe 1800MHz, iar Moldcell deține 55 frecvențe 900MHz. Prin urmare, Moldcell nu poate avea costuri unitare mai ridicate.
2. Moldcell s-a lansat pe piață 10 ani în urmă (mult peste perioada maximă de 4 ani în care se permite asimetria pentru noul intrat), la doar 1,5 ani după lansarea Orange (deci nu este o

intrare semnificativ mai târzie). Potrivit raportului anual al ANRCETI pe anul 2003, Moldcell în anul 2001 deja avea o cotă de piață mai mare decât Orange după numărul de utilizatori, iar cota sa după cifra de afaceri depășea 30% (mult peste nivelul minim de eficiență determinat de Comisia Europeană).

3. În ultimii ani, traficul de interconectare între Moldcell și Orange este echivalent. Mai mult ca atât, traficul primit de Moldcell de la Orange în ultimul timp chiar îl depășește pe cel primit de Orange de la Moldcell. Astfel, Moldcell este cel care obține un venit net din interconectarea cu Orange.

Asemenea abordare a Agenției reprezintă o deviere gravă de la recomandările Comisiei Europene, poziția comună a Grupului european al autorităților de reglementare (ERG) și recomandările experților care oferă asistență tehnică Agenției în cadrul proiectului finanțat de BERD.

Potrivit Legii privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile legislației comunitare, compatibilitatea cu legislația comunitară constituind o condiție obligatorie a oricărui act normativ. Actul normativ comunitar de referință pentru acest subiect este Recomandarea Comisiei Europene din 07.05.2009 cu privire la reglementarea tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele fixe și în rețele mobile în UE.

Această Recomandare prevede că „Într-un mediu competitiv, operatorii ar concura pe baza costurilor curente și nu ar fi compensați pentru costurile suportate din cauza unor ineficiențe. Operatorii compensați pentru costurile reale suportate pentru terminarea apelurilor au o motivație scăzută să amelioreze eficacitatea”. Prin urmare, „atunci când autoritățile naționale de reglementare (ANR-urile) impun ... obligații de control al prețurilor operatorilor desemnați de ANR-uri ca deținători de putere semnificativă pe piețele de gros ale serviciilor de terminare a apelurilor de voce în rețelele de telefonie publică ..., ANR-urile trebuie să fixeze tarife de terminare a apelurilor pe baza costurilor suportate de un operator eficient. Aceasta implică și simetria tarifelor respective”.

Conform pct. 9 din Recomandare, *„În cadrul determinării nivelului costului eficient, orice deviație de la principiile sus-menționate trebuie justificată prin diferențe obiective de cost care nu pot fi controlate de operatorul în cauză. Astfel de diferențe obiective de cost pot apărea pe piața terminării apelurilor în rețelele mobile ca urmare a unei repartii inegale a frecvențelor”.* Explicația dată de Comisia Europeană este că *„la stabilirea tarifelor de terminare a apelurilor, orice deviație de la nivelul unic al costului eficient trebuie justificată de diferențe obiective de cost care nu pot fi controlate de operator. În cazul rețelelor mobile, o repartie inegală a frecvențelor poate fi considerată un factor exogen care generează diferențe ale costurilor unitare între operatorii de telefonie mobilă. Diferențe exogene de cost pot apărea atunci când repartizarea frecvențelor nu s-a realizat cu ajutorul unor mecanisme bazate pe principiile pieței, ci pe baza unui proces secvențial de acordare a licențelor”.*

De asemenea, pct. 10 din Recomandare prevede că *„dacă se poate demonstra că un nou intrat pe piața telefoniei mobile care își desfășoară activitatea sub nivelul minim de eficiență suportă costuri unitare incrementale mai mari decât cele ale operatorului modelizat, după ce au identificat existența unor obstacole pentru intrarea și dezvoltarea pe piața cu amănuntul, ANR-urile pot permite recuperarea acestor costuri superioare pe durata unei perioade de tranziție, prin tarife reglementate de terminare a apelurilor. O astfel de perioadă nu trebuie să depășească patru ani de la intrarea pe piață”. Comisia Europeană explică că „noii intrați pe piețele de telefonie mobilă riscă să aibă și costuri unitare mai ridicate pentru o perioadă de tranziție, până când ating nivelul minim de eficiență. În astfel de situații, după ce au identificat existența unor obstacole pentru intrarea și dezvoltarea pe piața cu amănuntul, ANR-urile le pot permite acestora să își recupereze costurile incrementale mai ridicate față de cele ale operatorului modelizat, în decursul unei perioade de tranziție de până la patru ani de la intrarea pe piață. Este rezonabil să se prevadă o perioadă de patru ani pentru eliminarea treptată a asimetriilor, în baza poziției comune a ERG și potrivit estimării conform căreia pe piața telefoniei mobile ar fi necesari trei-patru ani după intrarea pe*

piață pentru a se ajunge la o cotă de piață între 15 și 20% care să se apropie, astfel, de nivelul minim de eficiență". Astfel, noul intrat riscă să aibă costuri unitare mai ridicate și respectiv poate pretinde la prețuri pentru interconectare mai ridicate doar până când atinge nivelul minim de eficiență, care corespunde cotei de piață între 15 și 20%. Totodată, această perioadă nu trebuie să depășească 3-4 ani de la intrarea pe piață. Astfel, dacă nu a atins nivelul minim de eficiență în 3-4 ani, noul intrat nu mai poate pretinde la un preț de interconectare mai ridicat.

În acest context, Recomandarea stabilește că „ANR-urile trebuie să se asigure că, până la 31 decembrie 2012, tarifele de terminare a apelurilor sunt implementate simetric și eficient în ceea ce privește costurile, în funcție de diferențele obiective de cost identificate în conformitate cu punctele 9 și 10”.

Conform Recomandării în cauză, și „ERG [Grupul european al autorităților de reglementare] a recunoscut în poziția sa comună că tarifele de terminare a apelurilor trebuie, în principiu, să fie simetrice, asimetriile necesitând justificări adecvate”. Așa-numita „Poziție comună a Grupului european al autorităților de reglementare (ERG) cu privire la simetria tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele fixe și la simetria tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele mobile”, adoptată în 2008, conține o analiză a practicii Comisiei Europene și a autorităților naționale de reglementare în acest domeniu și recomandări. Acest document prevede 3 situații care pot justifica aplicarea asimetriei:

1. Excepție justificată pe o perioadă tranzitorie datorită diferențelor de cost exogene, obiective, care nu sunt controlate de operatori. În legătură cu aceasta, se menționează că „la moment, unicul exemplu, care nu ține de intrarea tardivă pe piață, identificat de ERG este diferențele de cost ce se datorează frecvențelor deținute”. ERG face referință la practica Comisiei Europene, potrivit căreia „diferența în repartitia frecvențelor (GSM900 în comparație cu DCS1800) poate fi considerată drept „diferență de cost obiectivă care este în afara controlului operatorilor în cauză” (dosarul BE/2006/0433, dosarul FR/2006/0461, dosarul LV/2006/0464), însă „diferența legată de tehnologie trebuie să fie mică”. „În unele cazuri excepționale, asimetria poate fi justificată prin diferențe de cost obiective care sunt în afara controlului operatorilor în cauză, cum ar fi topologia diferită a rețelei care se datorează utilizării benzilor de frecvențe specifice (dosarul IT/2007/0659)”. Potrivit ERG, „operatorii care au primit doar frecvențe 1800MHz pentru 2G se pot confrunța cu costuri mai mari pentru a acoperi teritoriul sau a asigura acoperirea indoor decât operatorii care dețin drepturi la 900MHz. Impactul costurilor de instalare este legat îndeaproape de geografia și topologia fiecărei țări”.

La momentul actual, Orange Moldova deține 59 frecvențe 900MHz și 89 frecvențe 1800MHz, iar Moldcell deține 55 frecvențe 900MHz. Alți factori exogeni, cum ar fi tehnologia utilizată, condițiile de licență sau obligațiile privind asigurarea acoperirii, sunt identici pentru ambii operatori. Astfel, din acest punct de vedere, Moldcell nu poate avea costuri unitare mai ridicate și pretinde la o rată de terminare mai mare.

2. Excepție justificată pe o perioadă tranzitorie datorită intrării semnificativ mai târziu pe piață pentru a se lua în considerare economiile sale de scară mai joase. Totodată, ERG susține abordarea Comisiei Europene, potrivit căreia "faptul că un operator mobil a intrat piața mai târziu și de aceea are o cotă de piață mai mică poate justifica rate de terminație mai mari doar pentru o perioadă de tranziție limitată. Păstrarea ratei de terminație mai mari nu ar fi justificată după o perioadă suficient de lungă pentru ca un operator să se adapteze la condițiile de piață și să devină eficient sau chiar poate descuraja operatorii mai mici să încerce să-și extindă cota de piață" (dosarul BE/2006/0433: terminarea apelurilor telefonice în rețele mobile individuale în Belgia, și dosarul FR/2006/0461: Obligația privind controlul prețurilor ce țin de terminarea apelurilor telefonice în rețele mobile individuale în Franța metropolitană). Astfel, folosirea cotei de piață mici pentru a justifica stabilirea prețurilor asimetrice fi oferă un stimul operatorului mic să nu crească și să câștige profituri pe seama serviciului de terminare”.

Moldcell s-a lansat pe piață 10 ani în urmă (mult peste perioada maximă de 4 ani în care se permite asimetria pentru noul intrat), la doar 1,5 ani după lansarea Orange Moldova (deci nu este o intrare semnificativ mai târzie). Potrivit raportului anual al Agenției pe anul 2003, în anul 2001, Moldcell deja avea o cotă de piață mai mare decât Orange Moldova după numărul de utilizatori, iar cota sa după cifra de afaceri depășea 30% (mult peste nivelul minim de eficiență determinat de Comisia Europeană). Astfel, Moldcell nu întrunește condițiile acestei excepții. Diferența între data intrării pe piață a Moldcell și Orange Moldova nu este semnificativă. Perioada de 4 ani în care noul intrat ar fi putut pretinde la asimetrie a expirat demult. Mai mult ca atât, Moldcell într-o perioadă foarte scurtă după lansare depășise cu mult nivelul minim de eficiență.

3. Excepție justificată pe o perioadă tranzitorie înainte ca ratele de terminare mobile să fie la nivelul costurilor. Potrivit ERG, „În funcție de particularitățile naționale, cum ar fi mărimea relativă a bazei de utilizatori, structura prețurilor cu amănuntul, factorii pe care utilizatorii îi iau în considerare la alegerea rețelei, poate fi aplicată o asimetrie tranzitorie în folosul operatorilor mici în următoarele condiții cumulative:

a) există un dezechilibru semnificativ al traficului de interconectare între operatori și astfel un dezechilibru financiar important legat de interconectare ca rezultat al strategiilor operatorilor (diferențelor înalte între tarifele în rețea și tarifele în afara rețelei);

b) ratele de terminare mobile sunt cu mult mai mari decât costurile serviciului; și

c) autoritatea de reglementare consideră că există beneficii de la fixarea unor rate de terminare asimetrice tranzitorii (cum ar fi creșterile potențiale a concurenței pe piața cu amănuntul) și că acestea depășesc dezavantajele pe termen scurt ale acestei măsuri.

Asimetria nu va fi justificată dacă se observă măcar una din următoarele condiții:

i) situația cu dezechilibrul traficului dispare sau acesta nu rezultă din strategiile operatorilor;

ii) ratele de terminare ale operatorilor mari nu sunt semnificativ mai mari decât costurile serviciului.

Această excepție se explică prin faptul că, în situația în care ratele de terminare sunt semnificativ mai mari decât costurile serviciului și sunt identice, iar traficul de interconectare între operatori este semnificativ diferit, veniturile nete realizate de operatorul care primește mai puțin trafic nu compensează costurile nete pe care acesta le achită operatorului care primește mai mult trafic. Astfel, operatorul care primește trafic mai mare realizează un venit net de la concurenții săi direcți prin intermediul plăților pentru interconectare.

În ultimii ani, traficul de interconectare între Moldcell și Orange Moldova este echivalent. Mai mult ca atât, traficul primit de Moldcell de la Orange Moldova în ultimul timp chiar îl depășește pe cel primit de Orange Moldova de la Moldcell. În asemenea condiții, Moldcell nu poate pretinde la rate asimetrice. Dimpotrivă, o rată de terminare mai mare pentru Moldcell i-ar oferi venituri nete (și avantaje competitive) nejustificate, care i-ar permite să-și subvenționeze serviciile cu amănuntul în detrimentul concurenților săi direcți.

Argumentele aduse de Agenție în sprijinul asimetriei ratelor Moldcell-Orange nu sunt întemeiate.

1. procentul cu care ar scădea veniturile totale ale Orange este mai mic decât cel al concurenților săi: Chiar dacă acest fapt ar fi fost adevărat, el nu este recunoscut drept temei pentru a acorda unui operator un avantaj competitiv, cum ar fi o rată de terminație mai mare. De asemenea, micșorarea procentuală a veniturilor totale ale operatorului de pe urma reducerii ratelor de terminație nu este un indicator reprezentativ. În cifre absolute, pierderile Orange ar fi mult mai mari decât ale concurenților.

2. furnizorii cu cote mai mici au profitabilitate mai scăzută cauzată de prețurile excesive pe care le achită concurenților: Argumentul nu este valabil în cazul Orange-Moldcell, deoarece în plățile pentru serviciul de interconectare pe care Orange le achită Moldcell sunt egale sau mai mari decât plățile pentru serviciul de interconectare pe care Moldcell le achită Orange.

Această apreciere este în concordanță cu opinia Comisiei Europene, potrivit căreia „cu cât ratele de terminare a apelurilor se îndepărtează mai mult de costurile incrementale, cu atât vor fi mai mari denaturările concurenței între piețele de telefonie fixă și mobilă și/sau între operatorii cu cote de piață și fluxuri de trafic asimetrice”. Prin urmare, în situația în care ratele de terminare a apelurilor sunt mai mari de costurile incrementale, cotele de piață asimetrice pot genera denaturări ale concurenței numai dacă ele rezultă în fluxuri de trafic asimetrice.

Argumentele Agenției nu se regăsesc nici în recomandările Comisiei Europene, nici în Poziția comună a Grupului european al autorităților de reglementare (ERG). Potrivit ERG, „efectele diferențelor în data intrării pe piață, care în majoritatea cazurilor este în afara controlului operatorilor, este un factor mai obiectiv decât cota de piață și, în anumite circumstanțe, pot justifica asimetriile pe o perioadă tranzitorie. Într-adevăr, se pot observa diferențe în cotele de piață între doi operatori chiar dacă nu există diferențe în data intrării lor pe piață. În asemenea cazuri, alți factori, care sunt endogeni (adică sunt sub controlul operatorilor mobili), pot explica aceste diferențe în cotele de piață, de exemplu datorită diferențelor în eficiența cu care gestionează propria rețea și afacere în general!... „Acest factor [cotele de piață] nu este integral în afara controlului operatorilor: ei pot majora mai mult sau mai puțin scara lor concurând mai mult sau mai puțin intens”. În toate statele membre ale UE, există și vor exista diferențe între cotele de piață ale operatorilor de telefonie mobilă. Totuși, Comisia Europeană cere ca ratele de terminare în rețelele mobile să fie simetrice. Dacă argumentul Agenției privind economiile de scară legate de cota de piață ar fi fost unul valabil, nu ar fi existat asemenea cerință din partea Uniunii Europene.

De asemenea, abordarea Agenției contravine pct. 4.4 al Principiilor metodologice utilizate de ANRCETI pentru elaborarea modelelor de calculare a costurilor pentru serviciile de interconectare, aprobate prin Hotărârea nr. 14/1 din 27.04.2010, care prevede că „pentru rețelele mobile, Agenția menționează că prețuri simetrice pentru terminare sunt preferabile, precum și faptul că aceasta este soluția preferabilă în Uniunea Europeană. Totuși, pot încă exista diferențe mari în costurile furnizorilor mobili, bazate pe factori exogeni (adică factori ce nu sunt în controlul furnizorului), astfel ca momentul intrării pe piață și costurile pentru spectru”. Alte temeuri pentru stabilirea asimetriei nu sunt prevăzute.

În cadrul cursurilor de instruire organizate pentru reprezentanții Agenției și ai operatorilor la 26 mai curent în cadrul proiectului de asistență tehnică finanțat de BERD, expertul european, Matthias Halfmann, a menționat în mod expres că asimetria ratelor de terminare nu are nici o legătură cu cotele de piață ale operatorilor, și că operatorul care desfășoară activitate de 10 ani nu poate pretinde la rate asimetrice.

Potrivit Grupului european al autorităților de reglementare (ERG), „principiile economice tind să recomande o rată de terminare unică și uniformă, determinată cu referință la costurile suportate de un operator ipotetic eficient, adică o rată de terminare care nu depinde de costurile efectiv suportate de operatori sau de cotele lor de piață. Nivelul eficient al ratelor de terminare încurajează eficiența productivă, operatorii mai puțin eficienți încearcă să depășească ineficiența lor (prin reducerea costurilor lor pentru a evita pierderile care în final rezultă în ieșirea lor de pe piață), iar operatorii mai eficienți obțin profituri din prețurile reglementate, investind și aducând inovații. Câștigurile în eficiența productivă exercită presiune asupra prețurilor pentru serviciile finale și contribuie la bunăstarea utilizatorilor finali. ... Comisia [Europeană] pare să fie de acord cu aceste argumente din teoria economică și cu premisa că operatorii egal eficienți ar trebui să aibă cote de piață egale, cel puțin operatorii de rețea mobilă. Spre deosebire de nivelul unic

eficient al ratei de terminare, rata de terminare asimetrică din start nu favorizează eficiența productivă. în special, chiar dacă ea asigură că fiecare tip de operator (eficient sau nu) își recuperează costurile suportate, ea impune o constrângere asupra operatorului mai eficient să subvenționeze ineficiențele relative ale concurenților săi. în consecință, interesul de a înlătura ineficiențele poate fi redus și trecut pe piețele în aval, ceea ce este în detrimentul utilizatorilor finali. Cu alte cuvinte, autoritățile de reglementare care permit ratele asimetrice pe o perioadă prea lungă riscă să încurajeze intrarea ineficientă pe piață".

Pe lângă „ineficiențele productive”, „subvenționarea încrucișată între operatori”, „interesul redus de a investi și de a aduce inovații”, „riscul de intrare ineficientă pe piață”, ERG menționează și alte neajunsuri ale reglementării asimetrice:

- Stabilirea unor prețuri asimetrice pentru unii operatori mai mici va conduce la crearea unei diferențe și mai mari între tarifele în rețea (on-net) și cele în afara rețelei (off-net) ale operatorilor mai mari. Dacă rata de terminare a operatorului mai mic este mai mare, operatorul mai mare va avea temei pentru majorarea tarifului său în afara rețelei (off-net) cu diferența între ratele de terminare ale celor doi operatori. Aceasta va conduce la amplificarea „efectului de rețea”, ceea ce contravine scopului pentru care prețurile asimetrice se pretinde a fi stabilite. De asemenea, operatorul mai mic poate fi perceput drept un operator scump. Acest operator mobil astfel va avea mai puțin trafic de intrare și mai puțini clienți în rețeaua sa. Aceasta îl poate împiedica să atingă un anumit nivel de eficiență într-un anumit timp.
- Aplicarea prețurilor asimetrice pentru unii operatori mai mici poate conduce la creșterea diferenței între volumul traficului de interconectare de intrare și volumul traficului de interconectare de ieșire ale operatorilor mai mici, fapt care poate agrava situația operatorilor mai mici.
- Rata de terminare mai mare a operatorului mai mic rezultă în prețuri cu amănuntul mai mari pentru apeluri spre acest operator din alte rețele mobile și fixe, adică prețuri mai mari pentru consumatori.

Potrivit ERG, „autoritățile naționale de reglementare trebuie să evite diferențele în ratele de terminare mobile care nu numai acoperă costurile unitare mai mari cu care se confruntă noul intrat pentru terminare, dar și subvenționează serviciile cu amănuntul, deoarece operatorii de rețea mobilă concurează pe piața cu amănuntul, nu și pe piața cu ridicata. Această practică descurajează câștigurile din eficiență și poate denatura concurența între operatori pe piața cu amănuntul”.

În raportul Orange-Unite, există anumite premise pentru aplicarea asimetriei. Totodată, trebuie de ținut cont că spre deosebire de un nou intrat pe piață în sensul clasic, Unite are anumite avantaje. Unite (Moldtelecom) s-a lansat pe piață serviciilor de telefonie mobilă aproape 4 ani în urmă, are deja o cotă de 4-5% și, ce este cel mai important, are poziție dominantă pe piața serviciilor de telefonie fixă (peste 97% din piață) pe care o poate utiliza pentru a-și consolida poziția pe piața serviciilor de telefonie mobilă. în acest context, considerăm că perioada de aplicare a asimetriei în raport cu Moldtelecom nu trebuie să depășească 1-2 ani.

Totodată, observăm că Agenția nu a oferit nici o justificare pentru mărirea asimetriei stabilite fapt care contravine art. 8 alin. 8 și art. 43 alin. 2 ale Legii comunicațiilor electronice.

Orange nu acceptă să subvenționeze ineficiențele Moldcell. Cota de piață a Orange nu se datorează unei situații privilegiate față de acesta. în 2001, cota de piață a Moldcell (după numărul de utilizatori) o depășea pe cea a Orange. Prin urmare, actualul decalaj între cotele de piață ale Orange și Moldcell se datorează exclusiv modului și eficienței de gestionare a întreprinderii. Un exemplu elocvent este volumul investițiilor efectuate de către cei doi operatori în 2007, când Orange a investit 657 milioane

lei, iar Moldcell doar 54 milioane lei, un raport care depășea cu mult decalajul cotelor de piață. Un alt exemplu elocvent este piața serviciilor de acces mobil la Internet în banda largă. Moldcell a lansat acest serviciu cu o lună înainte de Orange. Acest serviciu nu are nici o legătură cu cotele pe piața mobilă cu amănuntul, deoarece este destinat nu apelurilor între utilizatori, ci accesului la Internet, și presupune utilizarea unui calculator și a unui modem, dar nu a telefonului mobil. Totuși, serviciul Orange Internet Acum are o cotă de circa 85% din această piață, iar produsul concurent Moldcell 3.5G are o cotă de doar 15%. Fiind filiala unui din cele mai mari grupuri internaționale de telecomunicații, TeliaSonera, Moldcell a dispus și dispune de suficiente resurse pentru o concurență efectivă cu Orange.

Discriminarea unui furnizor încalcă principiile egalității și concurenței loiale prevăzute de Constituție, art. 8 alin. 5 lit. b) și alin. 9 al Legii comunicațiilor electronice, precum și art. 3, 4 alin. 1, 3 și 4, art. 9 alin. 1 lit. c) și d) ale Legii cu privire la protecția concurenței.

De asemenea, considerăm că stabilirea de condiții de activitate mai avantajoase pentru concurenții săi și discriminarea sa, fără justă cauză și în contradicție cu legislația și practica comunitară și națională, ar constitui o încălcare de către Republica Moldova a „clauzei națiunii celei mai favorizate” (În cazul Moldcell) și a „clauzei tratamentului național” (în cazul Unite), prevăzute de Acordul general privind comerțul cu servicii din cadrul OMC și Acordurile privind protejarea reciprocă a investițiilor, semnate cu Franța și SUA (de unde vin acționarii Orange). Totodată, acest tratament poate afecta serios percepția climatului investițional al țării noastre.

O asemenea decizie a ANRCETI ar afecta puternic capacitatea investițională și competitivitatea Orange și va avea efecte de lungă durată, aducând prejudicii foarte grave acesteia. Este evident că Orange, acționarii acesteia, nu vor accepta să fie supuși discriminării, să fie deposedați de veniturile lor legitime, prin decizii ce vin în contradicție cu principiile fundamentale de reglementare a pieței, ignoră normele și practicile de reglementare comunitare și acordurile internaționale, asumate de Republica Moldova. De asemenea, Orange nu va accepta ca ea, și indirect cei aproape 2 milioane de utilizatori ai săi, să fie forțați să compenseze ineficiențele concurenților Orange, prin achitarea ratelor asimetrice. În acest context, Orange reiterează disponibilitatea sa de a utiliza toate instrumentele legale pentru a-și apăra drepturile sale legitime și ale clienților săi.

În acest context, dorim să invităm încă o dată Agenția să-și revadă propunerea făcută și să elaboreze o decizie echilibrată de reducere a ratelor de terminație, bazată pe lege și pe principiile și practicile comunitare, care ar încuraja eficiența și ar asigura concurența echitabilă între operatori, cu respectarea drepturilor și intereselor legitime ale tuturor utilizatorilor. Orange rămâne deschis pentru continuarea dialogului în vederea identificării, în termen cât mai scurt, a unei soluții de compromis.

Comentariul Agenției:

În conformitate cu proiectele supuse consultării publice privind obligațiile furnizorilor de telefonie mobilă și fixă în legătură cu terminarea apelurilor, Agenția a admis posibilitatea unei asimetriei temporare pentru terminarea apelurilor în rețele mobile și fixe.

Agenția, spre deosebire de Orange Moldova, nu consideră că stabilirea unor rate asimetrice contravine legislației naționale, inclusiv acordurilor internaționale la care face parte Republica Moldova.

Agenția consideră că terminarea în fiecare din rețele (fixe sau mobile) reprezintă un produs distinct de altele. În conformitate cu art.21 (1), tarifele trebuie să fie rezonabile și stabilite în baza costurilor de furnizare.

Chiar dacă Agenția declară că pe termen lung este necesară orientarea la costurile LRIC, calculate reieșind din ipoteza unui furnizor eficient, aceasta nu neagă că costurile efective pentru

terminarea în diferite rețele sunt diferite. Având în vedere că furnizorii de regulă utilizează aceleași tehnologii (cu toate că există excepții ca în cazul Unite) și arhitecturi de rețele, nu doar eficiența poate fi un factor endogen ce diferențiază costurile serviciilor de terminare în diferite rețele.

Scara afacerii este un factor destul de important, având în vedere că costurile fixe pot fi repartizate de către furnizorii mai mari asupra unui volum mai mare de trafic, ceea ce le asigură costuri mai mici per unitate de trafic în raport cu concurenții lor mai mici. În condițiile când tarifele sunt simetrice și peste nivelul costurilor, cum este în cazul actual al tarifelor pentru terminare în rețele mobile, furnizorii ce au economii de scară mai mari capătă beneficii legate de posibilitatea alocării unor resurse mai mari căpătate din tarife excesive în raport cu costul, pentru a-și subvenționa activitățile cu amănuntul, fiind astfel în poziție avantajată.

Prin urmare, de rând cu cele 3 criterii recomandate de Comisie, Agenția consideră important ca la impunerea măsurilor tranzitorii să se țină cont și de situația națională.

Agenția consideră că cota de piață cu amănuntul necesară pentru a atinge un nivel minim de eficiență este relativă, chiar dacă Comisia sugerează un nivel de 15-20%. În mare parte atingerea eficienței depinde nu doar de cota de piață, dar și de raportul cotelor cu principalii concurenți, precum și de practicile tarifare cu amănuntul ale acestor. Actualmente cota de piață a celui mai mare furnizor mobil (peste 74%) o depășește de 3 ori pe a principalului concurent (peste 24%) și de 27 de ori pe cea a următorului (sub 3%). Cota celui de al doilea furnizor o depășește cota furnizorului trei de peste 8 ori. Pe piață sunt utilizate extrem de mult măsuri care diferențiază puternic tarifele în rețea de cele pentru apelarea altor rețele (cele în rețea fiind substanțial mai mici, inclusiv din cauza măsurilor de fidelizare, bonusurilor și altor avantaje acordate). Îndeosebi tarifele furnizorului cu cota cea mai mare pe piață sunt capabile să producă cele mai mari distorsiuni. Pentru un competitor mic este extrem de dificil să replice tarifele în rețea ale competitorilor mai mari, replicarea rezultând în marje comerciale substanțial mai reduse.

Măsurile tarifare prevăzute de Agenție constau în stabilirea unui ritm diferit de coborâre către nivelul costului a tarifelor pentru terminare, ținând cont de cota de piață a furnizorului. Astfel, cu cât cota de piață cu amănuntul este mai semnificativă, cu atât devierea de la nivelul costului incremental a tarifului pentru terminare poate produce o disbalansare a situației concurențiale de pe piață cu amănuntul. Astfel tarifele pentru terminare ale furnizorilor cu cote mai mari de piață urmează să scadă într-un ritm mai rapid la primele etape ale perioadei de tranziție anunțate. Aceasta produce o asimetrie temporară cu tarifele furnizorilor cu cote mai mici de piață.

Deoarece măsurile de asimetrie propuse de Agenție au caracter temporar (mai ales asimetria între primul și al doilea furnizori mobili), este puțin probabil ca acestea să rezulte în practici mai largi de diferențiere a tarifelor on-net și off-net, mai ales că tarifele furnizorilor mai mici de asemenea vor fi în scădere. Totuși, Agenția admite că, datorită factorului subvenționării masive a activităților cu amănuntul din contul serviciilor de terminare a traficului internațional și lipsei temporare a portabilității numerelor, unii furnizori ar avea capacitatea să aplice astfel de măsuri în mare măsură independent de concurenți. Din aceste considerente Agenția planifică excluderea până la 01.01.2014 a discriminării prin preț a apelurilor terminate în funcție de origine și implementarea în perioada 2012-2013 a portabilității numerelor.

Spre deosebire de Orange Moldova, Agenția consideră că este redusă probabilitatea că aplicarea temporară a unor tarife pentru terminare asimetrice (fiind toate în scădere) va duce la creșterea diferențelor dintre tarifele on-net și off-net în condițiile în care furnizorii nu se vor angaja în practici anticoncurențiale de subvenționare a acestor diferențe apărute din contul venitului excesiv provenit din terminarea traficului internațional.

La rândul său, aceasta nu va genera în scăderea traficului furnizorilor mari spre cei mici. Din

contra, aceasta va mări traficul generat de furnizorii mai mici către furnizorii mai mari.

Agenția consideră că măsurile ce rezultă într-o asimetrie temporară și scurtă nu pot avea ca efect descurajarea furnizorilor mai mici să fie eficienți, deoarece aceștia nu pot conta pe o situație asimetrică durabilă.

Agenția, reieșind din raționamentele de mai sus, nu consideră că măsurile propuse de reglementare a tarifelor pentru terminare în rețele fixe și mobile sunt discriminatorii pentru Orange Moldova. Considerăm că există mai mult temei să se presupună că alți furnizori au beneficiat istoric de posibilități mai reduse rezultate din interconectare, din cauza nereflectării istorice în ratele de interconectare a diferențelor obiective de cost apărute urmare a economiilor de scară și densitate. Mai mult, Orange Moldova, având cea mai mare cotă de piață cu amănuntul și mult peste nivelul minim de eficiență va fi în situația să profite din simetria care se va stabili treptat.

Reieșind din acestea, Agenția consideră că Orange Moldova nu are temei să considere că măsurile propuse au ca scop sau rezultat discriminarea în funcție de originea capitalului furnizorilor naționali. De asemenea, Agenția consideră că Orange Moldova nepotrivit invocă riscul apariției tratamentului național diferit. Clauza tratamentului național din Acordul General privind Comerțul cu Servicii se referă la situațiile când măsurile naționale crează premise pentru discriminarea furnizorilor străini (cum sunt cei care achiziționează serviciul de terminare) în raport cu furnizorii naționali care achiziționează același serviciu.

Comentarii și propuneri la proiectele de hotărâri cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive în legătură cu puterea semnificativă pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă și mobili

Obligații impuse „Orange Moldova” S.A. pentru rețeaua de telefonie mobilă, precum și obligații similare impuse altor furnizori:

Pct.	Propunere	Comentarii	Comentariile Agenției
1	<p>- de a înlocui sintagma „să ofere interconectare directă oricărui furnizor ce solicită” cu sintagma „să negocieze un acord de interconectare cu orice furnizor autorizat de rețele și/sau servicii de comunicații publice în vederea furnizării serviciilor publice de comunicații electronice”</p> <p>- de a înlocui sintagma „să furnizeze” cu sintagma „să îi furnizeze”</p>	<p>Obligația de a oferi interconectare, fără un acord de interconectare, contravine art. 41 alin. 1 lit. b) al Legii comunicațiilor electronice (LCE). Obligația de a oferi interconectare oricărui furnizor ce solicită contravine art. 23 alin. 15 și art. 41 alin. 1 lit. b) al LCE.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Negocierea unui acord nu presupune că finalitatea neapărat constă în oferire interconectării. Măsurile propuse de Agenție luate în ansamblu (obligația furnizării interconectării, obligația de a publica o ofertă publică), vor crea premise pentru ca orice furnizor-solicitant să poată obține servicii de interconectare la condițiile publicate. Obligațiile nu împiedică părțile să negocieze alte măsuri, care nu neapărat vor fi prezente în Ofertă.</p> <p>Conform definiției acordate de Legea comunicațiilor electronice, orice persoană care s-a autorizat corespunzător la Agenție capătă calitatea de Furnizor și doar atunci o capătă, când trece procedura de autorizare generală.</p>
2	<p>- de a specifica exhaustiv lista serviciilor pe care furnizorul-ofertant este obligat să le ofere</p> <p>- de a înlocui textul „accesul la infrastructura asociată, accesul prin galerii de cabluri și trecerea prin spații tehnologice” cu textul „accesul la infrastructura</p>	<p>Obligarea necondiționată a furnizorului de a oferi asemenea servicii contravine art. 48 alin. 3 lit. b) și f) al LCE. De exemplu, dacă galeriile sau spațiile tehnologice sunt pline sau sunt rezervate în mod rezonabil pentru necesități proprii sau ale altor furnizori și nu există posibilitate de a extinde aceste facilități la punctul de interconectare respectiv, furnizorul-ofertant nu poate fi</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Agenția nu poate să prestabilească lista exhaustivă, deoarece aceste servicii țin de particularitățile rețelei furnizorului-ofertant. Aceste servicii urmează să fie stabilite în ORI.</p> <p>Agenția cade de accord că obligația de acces se referă doar la infrastructura proprie a furnizorului.</p>

	<p>asociată proprie, accesul prin galerii proprii de cabluri și trecerea prin spații tehnologice proprii"</p> <ul style="list-style-type: none"> - de a exclude textul „de interconectare și" - de a completa prima frază la sfârșit cu textul „luând în considerare fezabilitatea furnizării accesului solicitat, ținând cont de capacitatea disponibilă și necesitatea asigurării securității rețelelor, serviciilor și a personalului". 	<p>impus să asigure asemenea acces prin ridicarea cablurilor proprii sau ale altor furnizori.</p>	<p>Această sintagmă a fost modificată.</p> <p>Această propunere a fost acceptată.</p>
4	<p>de a exclude textul “sau rețeaua unui alt furnizor”</p>	<p>Obligarea furnizorului de a oferi serviciul de terminare în lipsa unui acord de interconectare cu furnizorul în rețeaua căruia traficul este inițiat contravine art. 41 alin. 1 lit. b) al LCE.</p> <p>De asemenea, considerăm că obligarea furnizorului de a furniza servicii altor furnizori pentru revânzare terților contravine principiilor economiei de piață, inviolabilității proprietății, libertății contractului, egalității, concurenței echitabile, prevăzute la art. 9 alin. 3, art. 16 alin. 2, art. 46 alin. 1 și 2, art. 54 alin. 2, art. 126 alin. 1 și 2 lit. b) și h), art. 127 alin. 1 și 2 și art. 128 din Constituție, art. 1 alin. 1 și 2, art. 8, 337 și 667 Cod civil, art. 6 alin. 1 pct. 5 al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi și art. 3, 4 alin. 1 și 3, art. 9 alin. 1 lit. b), c) și d) și alin. 2 lit. a), c) și d) ale Legii cu privire la protecția concurenței.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Măsura propusă de Agenție nu încalcă dreptul furnizorului de a negocia, dar previne măsurile furnizorului-ofertant care împiedică prestarea de către furnizorii de tranzit a unui serviciu cuplat de terminare în rețeaua de destinație a apelului.</p> <p>Nu considerăm că obligația propusă încalcă careva din prevederile legale invocate. Serviciul de terminare reprezintă o resursă esențială pentru activitatea cu amănuntul a altor furnizori și pentru asigurarea conectivității finale a utilizatorilor. Furnizorul-ofertant, în virtutea faptului că deține o putere semnificativă, echivalentă cu dominanța, pe piața terminării în proprie rețea, are obligația să ofere serviciul de terminare. Suplimentar acest serviciu trebuie să fie</p>

		<p>În opinia Orange, serviciul de terminare poate fi furnizat doar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. În baza unui acord de interconectare încheiat între furnizorul-ofertant și furnizorul național în rețeaua căruia traficul este inițiat; 2. prin canale dedicate între furnizorul-ofertant și furnizorul de tranzit; 3. cu achitarea directă a serviciului de terminare între furnizorul-ofertant și furnizorul național în rețeaua căruia traficul este inițiat. <p>Această abordare este bazată pe următoarele considerente:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) necesitatea de a determina drepturile și obligațiile reciproce ale părților, asigurarea posibilității de a exercita control asupra executării obligațiilor, de a cere executarea obligațiilor și de a impune sancțiuni părții vinovate (până la deconectare); b) În special, asigurarea controlului asupra declarării corecte a originii traficului și prevenirea „bypass-ului” și altor abuzuri, necesitatea de a asigura controlul asupra calității, determinarea obligațiilor reciproce de achitare a serviciilor și asigurarea executării lor la timp, determinarea procedurii de deschidere a canalelor suplimentare; c) canalele existente între furnizorul-ofertant și cel de tranzit sunt necesare pentru deservirea traficului între acești 	<p>oferit în condiții de orientare la cost și nediscriminare. Prin urmare furnizorul ofertant este remunerat adecvat pentru prestația sa și obține această remunerare indiferent dacă oferă serviciul unui furnizor interconectat direct sau unui de tranzit. Dacă piața serviciilor de terminare ar fi concurențială, nu ar exista motivație pentru furnizorul ofertant să nu presteze serviciul de terminare, dacă este achiziționat de un furnizor de transit. Motivația de a nu furniza serviciul dat apare în condițiile existenței unei puteri de piață semnificative, iar măsurile impuse de autoritatea de reglementare sunt de a simula condiții concurențiale pe această piață.</p> <p>Agenția consideră că furnizorii de servicii de tranzit pot avea un rol pozitiv pentru fluidizarea piețelor, având în vedere că furnizorii mici pot alege serviciile de tranzit (și, eventual, cele cuplate de terminare în rețeaua de destinație), fără a fi nevoiți să se interconecteze direct.</p> <p>Măsurile actuale asigură, de fapt, monopolul Moldtelecom asupra furnizării serviciilor de tranzit. Propunerile Orange Moldova vin, de fapt, să confirme statutul actual al acestor relații, ceea ce este inacceptabil.</p> <p>Nu cunoaștem exemple, inclusiv de pe alte piețe unde activează Orange, unde</p>
--	--	--	---

		furnizori. Utilizarea acestor canale pentru alte scopuri poate pune în pericol capacitatea acestor operatori de a asigura necesitățile lor de bază.	reglementarea admite astfel de limitări ca cele propuse.
5	<p>- după cuvintele „va asigura interconectarea” de a introduce textul „rețelei proprii de telefonie mobilă în vederea terminării apelurilor în această rețea”</p> <p>- de a completa la sfârșit cu textul „luând în considerare fezabilitatea furnizării accesului solicitat, ținând cont de capacitatea disponibilă și necesitatea asigurării securității rețelelor, serviciilor și a personalului”.</p>	Obligarea necondiționată a furnizorului de a oferi asemenea interconectare contravine art. 48 alin. 3 lit. b) și f) al LCE	Se acceptă
8	- după cuvintele „legăturilor de interconectare” de a introduce cuvintele „menționate la pct. 7”		Se acceptă
12	de a completa prima frază la sfârșit cu textul „sau este necesară pentru securizarea legăturii de interconectare, sau dacă se solicită instalarea unor capacități de interconectare dedicate pentru	Conform art. 20 alin. 2 lit. b) al LCE, furnizorul-ofertant este obligat să asigure calitatea serviciilor furnizate. Astfel, în cazul interconectării directe, Orange solicită conectarea rețelei furnizorului-solicitant la	Nu se acceptă. Asigurarea redundanței serviciilor de interconectare poate fi asigurată, spre exemplu, prin intermediul furnizorilor de tranzit. Cerința de a se interconecta în 2 puncte

	<p>traficul de interconectare cu furnizorul-solicitant".</p>	<p>rețeaua de telefonie mobilă a Orange prin două puncte de acces. Un punct se află la un nod de comutație (MSC 1), iar celălalt la alt nod de comutație (MSC 2) al rețelei de telefonie Orange. MSC 1 este situat pe adresa: mun. Chișinău, str. Alba Iulia nr. 75, iar MSC 2 este situat pe adresa: com. Mileștii mici, raionul Ialoveni. Orange nu operează alte noduri de comutație la propria rețea de telefonie mobilă. Orange cere conectarea la 2 puncte de acces pentru securizarea legăturii de interconectare. Astfel, în cazul în care, din diferite motive, legătura de acces la MSC 1 devine indisponibilă, traficul destinat utilizatorilor Orange va fi rutat prin MSC 2. Prin aceasta, se va evita situația când utilizatorii nu pot fi sunați pe motiv că accesul furnizorului-solicitant la rețeaua de telefonie mobilă a Orange nu funcționează.</p> <p>A doua excepție este necesară pentru a putea suspenda accesul pentru un furnizor care beneficiază de interconectare indirectă și care încalcă acordul de interconectare (nu achită plățile pentru interconectare sau efectuează terminarea traficului internațional, prezentându-l ca trafic național), fără ca să fie afectată interconectarea cu furnizorul de tranzit.</p>	<p>de interconectare pentru a se asigura redundanța este excesivă.</p> <p>Agenția nu susține abordarea propusă de Orange Moldova în cea de a doua expresie. Considerăm că cerința de a asigura capacități dedicate în funcție de tipul traficului este excesivă și duce la limitarea posibilităților pentru solicitanți de a beneficia de interconectare directă, de a furniza servicii de tranzit (cu excepția Moldtelecom, cărui în situația dată i se crează premise pentru perpetuarea situației de monopol), iar pentru alți furnizori – de a beneficia de servicii de tranzit adaptate nevoilor lor.</p>
--	--	---	--

32	<p>- la alin. 1, după cuvântul „furnizorilor” de a introduce textul „de rețele și/sau servicii de comunicații electronice publice”</p> <p>la alin. 3, după cuvintele „altă rețea” de a introduce cuvântul „terță”.</p>		<p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform definiției acordate de Legea comunicațiilor electronice, orice persoană care s-a autorizat corespunzător la Agenție capătă calitatea de Furnizor și doar atunci o capătă, când trece procedura de autorizare generală.</p> <p>Fraza la care face referință a doua parte a comentariului este exclusă.</p>
33	- de a exclude integral	<p>Agencia nu este abilitată prin LCE (în special art. 45) să impună asemenea obligație. De asemenea, potrivit notei informative, Agenția nu va impune obligația de nediscriminare internă.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Acesta este un punct de bază pentru asigurarea nediscriminării. Agenția nu este de acord că punctul dat contravine împunătorilor legale ale Agenției, inclusiv printr-un prisma art.45 al LCE.</p>
34	<p>- de a completa prima frază la sfârșit cu textul „conform modelului de calculație a costurilor aprobate de Agenție, începând cu 01.01.2014”</p> <p>- de a înlocui sintagma „În funcție de origine” cu sintagma „inițiate în rețelele furnizorilor străini”</p>	<p>Calculația acestui cost e posibilă doar dacă va exista modelul de Agenție. Prețurile pentru furnizarea serviciilor conexe vor putea fi orientate la costul LRIC de asemenea numai după aprobarea acestui model și ar fi logic ca acest cost să fie impus serviciilor conexe concomitent cu impunerea acestui cost pentru serviciul de terminare.</p> <p>Discriminarea În funcție de origine cuprinde și discriminarea între furnizorii naționali, fapt interzis la pct. 32.</p>	<p>Nu se acceptă. Aceasta ar pune sub dubii posibilitatea Agenției de a lansa procesul de orientare a tarifelor pentru terminare la costurile LRIC în bază de benchmarking. Referitor la tarifele pentru alte servicii ce țin de interconectare, furnizorului îi este oferită posibilitatea să le calculeze de sine stătător în baza principiilor LRIC și să le argumenteze Agenției.</p> <p>Agencia ține să păstreze aceeași sintagmă pentru obligațiile tuturor furnizorilor (care au obligația de nediscriminare). Având în vedere că în perioada de tranziție tarifele pentru terminare mobil-fix și fix-fix național</p>

			admit diferențe de prețuri, sintagma inițială este considerată de Agenție mai potrivită.
35-39	- de a înlocui sintagma „de interconectare În vederea terminării” cu sintagma „de terminare”.		Se acceptă
1,5,40,41	- de a introduce obligații analogice pentru „Moldcell” S.A.	Obligațiile stabilite la aceste puncte diferă sau lipsesc în obligațiile stabilite „Moldcell” S.A., fapt care contravine art. 8 alin. 5 lit. b) al LCE.	Se acceptă propunerea referitoare la obligațiile din p.40-41. Diferențele la p.1 și 5 reies din considerentul proporționalității (1) și specificului rețelei furnizorului (5)

Obligații impuse „Moldtelecom” S.A. pentru rețeaua de telefonie fixă, precum și obligații similare impuse altor furnizori:

Pct.	Propunere	Comentarii	Comentariile Agenției
2	- de a completa la sfârșit cu următoarea teză: „O formă sau o modalitate de colocare este posibilă din punct de vedere tehnic dacă se poate realiza în condițiile tehnice de care dispune furnizorul-ofertant și nu aduce atingere integrității și funcționalității echipamentelor acestuia. O formă sau o modalitate de colocare folosită de un furnizor-solicitant sau declarată obligatorie de către Agenție este prezumată a fi posibilă din punct de vedere tehnic pentru orice alt furnizor-solicitant”		

5	- de a înlocui cuvântul „sau” cu sintagma „și/sau”.		Se acceptă
8	- În a doua frază, de a înlocui sintagma „și operarea” cu cuvintele „operarea și menținerea”		Se acceptă
16	- de a înlocui cuvântul „furnizorului-ofertant” cu cuvântul „furnizorului-solicitant”.		Nu se acceptă. Colocarea virtuală se referă la situația când furnizorul solicitant nu are posibilitatea accesului la spațiul destinat colocării. Prin urmare, furnizorul ofertant trebuie să-și asume rolul de instalare și operare a segmentelor la care are acces exclusiv.
17	- de a înlocui cuvântul „ofere” cu cuvântul „asigure”.		Se acceptă
21-22	- după cuvântul „condiționa” de a introduce sintagma „inclusiv percepe plată”		p.21 urmează a fi exclus. La p.22 considerăm că dacă există o careva prestație suplimentară din partea Furnizorului-ofertant, nu poate fi îngădită posibilitatea de a percepe tarife rezonabile pentru aceasta.

33	<p>- de a introduce sintagma „construirea de” după sintagma „planurile de dezvoltare a propriei rețele”, precum și de a exclude sintagma „pe parcursul ultimelor 6 luni”. De a completa punctul cu fraza: „Termenul de construire a acestor spații nu va depăși 15 luni de la primirea solicitării”.</p>	<p>Furnizorul-solicitant nu are de unde ști când furnizorul - ofertant va aproba asemenea plan, iar dacă asemenea plan se aprobă anual, solicitările parvenite la începutul anului riscă să fie omise în planul de dezvoltare aprobat ulterior.</p>	<p>Se acceptă parțial. Agenția nu este de părere că furnizorul ofertant trebuie obligat să construiască spații, dacă nu dispune de spații de colocare. În loc de aceasta, a fost impusă o obligație rezonabilă de a oferi pentru colocare spațiile ce se eliberează sau pot fi eliberate ca urmare a modernizării rețelei. Agenția cade de acord că sintagma „pe parcursul ultimelor 6 luni” poate duce la omiterea solicitărilor. Agenția consideră necesară înlocuirea acestei prevederi cu obligația de a pregăti spații în termen de 6 luni de la orice solicitare ce nu poate fi satisfăcută pe motivul lipsei spațiilor disponibile.</p>
42	<p>- de a include sintagma „și va publica pe pagina sa Internet proiectul” după termenul „ORI” - de a înlocui sintagma „modelul de acord” cu sintagma „și va publica pe pagina sa Internet, în termenele prevăzute la pct. 42 al regulamentului cu privire la interconectare, proiectul acordului-tip” și de a exclude sintagma „la data publicării”.</p>	<p>Aceasta este necesar pentru a oferi posibilitate Agenției și furnizorilor-solicitanți existenți sau potențiali să comenteze acest proiect. Totodată, acest lucru îl cere pct. 42 al Regulamentului cu privire la interconectare.</p>	<p>Se acceptă</p>
47	<p>- de a înlocui sintagma „poate revizui” cu sintagma „poate stabili sau revizui”.</p>		<p>Se acceptă</p>
60	<p>- de a completa la sfârșit cu fraza: „Furnizorul-ofertant va face publică descrierea sistemului de evidență contabilă separată, inclusiv principalele categorii în care sunt grupate costurile și regulile utilizate</p>	<p>Asemenea obligație se cere a fi impusă conform art. 48 alin. 4 al Legii comunicațiilor electronice, în cazul în care se impune obligația prin evidența separată a costurilor.</p>	<p> Agenția va publica pentru consultare publică proiectul de Instrucțiuni pentru Moldtelecom privind implementarea evidenței contabile separate, care vor completa de drept obligația privind evidența contabilă separată. În acest</p>

	pentru alocarea costurilor, prin publicarea acestuia cel puțin pe pagina sa Internet".		document vor fi reflectate cerințele față de structura și gradul de detaliere a evidenței contabile separate, precum și cerințele față de raportare și audit.
62	- după textul „va publica” de a introduce textul „cel puțin pe pagina sa Internet”		Se acceptă
63	după sintagma „raportul de audit” de a introduce textul „și îl va publica cel puțin pe pagina sa Internet”.	Asemenea publicare este cerută de art. 48 alin. 4 al Legii comunicațiilor electronice.	Se acceptă

De asemenea, propunem examinarea oportunității completării obligațiilor speciale preventive aplicate „Moldtelecom” S.A. cu următoarele teze:

„1) Alocarea spațiului colocabil se va face în următoarea ordine de prioritate:

- a) pentru furnizorii-solicitanți cărora li s-a alocat deja spațiu pentru colocare;
- b) pentru furnizorul-ofertant, pe baza unei notificări sau a unei cereri de rezervare, în condițiile pct. ____ _;
- c) pentru furnizorii-solicitanți care realizează o investiție semnificativă în infrastructura națională de comunicații electronice, pe baza unei cereri de rezervare, în condițiile pct. ____.

d) În ordinea primirii cererilor de colocare.

Furnizorul-ofertant poate rezerva pentru nevoile proprii de dezvoltare a rețelei, pentru o perioadă de cel mult 2 ani, pe baza unei notificări de rezervare care se transmite Agenției împreună cu proiectul de investiții corespunzător, cel mult 50% din spațiul colocabil, în limita spațiului disponibil la momentul primirii notificării de rezervare de către Agenție.

Furnizorul-ofertant poate rezerva pentru nevoile proprii de dezvoltare a rețelei, numai cu aprobarea Agenției, pentru o perioadă de cel mult 2 ani, pe baza unei cereri de rezervare care se transmite Agenției împreună cu proiectul de investiții corespunzător, mai mult de 50% din spațiul colocabil, în limita spațiului disponibil la momentul primirii cererii de rezervare de către Agenție.

Un furnizor-solicitant care realizează o investiție semnificativă în infrastructura națională de comunicații electronice poate rezerva pentru o perioadă de cel mult 2 ani, pe baza unei cereri de rezervare care se transmite furnizorului-ofertant, după ce a fost în prealabil aprobată de către Agenție pe baza proiectului de investiții corespunzător, până la 100% din spațiul disponibil la momentul primirii cererii de rezervare.

Proiectul de investiții va cuprinde în mod obligatoriu:

- a) procentul din spațiul colocabil și termenul pentru care se notifică sau se cere rezervarea;
- b) destinația pe care furnizorul-ofertant sau furnizorul-solicitant intenționează să o dea spațiului a cărui rezervare se notifică sau se cere;
- c) obiectivele de dezvoltare detaliate la nivel de trimestru pentru spațiul a cărui rezervare se notifică sau se cere, precum și calendarul detaliat al lucrărilor pe care furnizorul-ofertant sau furnizorul-solicitant intenționează să le efectueze în vederea îndeplinirii acestor obiective.
- d) necesarul și sursele de finanțare pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare, detaliate la nivel de trimestru.

În cazul în care consideră că proiectul de investiții al furnizorului-ofertant nu reflectă nevoile proprii de dezvoltare a rețelei acestuia, Agenția va obliga furnizorul-ofertant să procedeze la alocarea către furnizorii-solicitanți a spațiului a cărui rezervare a fost notificată sau va respinge cererea de rezervare, după caz.

Agenția va verifica trimestrial îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare pe baza calendarului detaliat al lucrărilor prevăzut în cuprinsul proiectului de investiții. În cazul în care constată abateri semnificative de la calendarul sus-menționat, Agenția va retrage rezervarea și va obliga furnizorul-ofertant să procedeze la alocarea către furnizorii-solicitanți a spațiului a cărui rezervare a fost notificată sau aprobată.

2) Spațiul colocabil alocat unui furnizor-solicitant, pe baza fiecărei cereri inițiale sau ulterioare de colocare, nu va depăși 4 mp.

În cazul solicitării unui spațiu colocabil mai mare de 4 mp, furnizorul-ofertant va aloca furnizorului-solicitant un spațiu de 4 mp și va transmite cererea Agenției, în cel mult 2 zile lucrătoare de la data primirii acesteia, în vederea obținerii acordului pentru alocarea spațiului suplimentar.

Cererile ulterioare de alocare a unor spații colocabile în același spațiu al furnizorului-ofertant vor fi acceptate numai după ocuparea în mod eficient, în proporție de cel puțin 70%, a capacității fiecărui rack instalat, cu echipamente necesare realizării interconectării sau accesului necondiționat la bucla locală ori cu echipamente necesare funcționării optime a acestora.

3) În cazul în care furnizorul-ofertant intenționează să realizeze o reconfigurare a rețelei sale, pe baza planurilor sale de dezvoltare tehnologică sau de afaceri, echipamentul instalat în spațiul alocat unui furnizor-solicitant poate fi reinstalat într-un alt spațiu prin relocare numai în următoarele condiții:

a) relocarea să permită interconectarea în condiții echivalente celor asigurate de colocarea în spațiul inițial;

b) operațiunile de relocare să se efectueze pe cheltuiala furnizorului-ofertant, dacă părțile nu se înțeleg altfel;

b) relocarea să se realizeze numai după notificarea acestei intenții, în scris, furnizorului-solicitant al cărui echipament urmează să fie relocat, cu cel puțin 12 luni înainte ca furnizorul-ofertant să procedeze la relocare.

În cazul în care mai multor furnizori-solicitanți li s-au alocat spații situate într-un spațiu colocabil comun, costurile pentru pregătirea spațiului colocabil respectiv, precum și costurile resurselor tehnice comune, vor fi împărțite între toți acești furnizori-solicitanți, astfel:

a) primul furnizor-solicitant căruia i s-a alocat spațiu va plăti furnizorului-ofertant costurile totale pentru pregătirea spațiului colocabil;

b) ultimul furnizor-solicitant căruia i s-a alocat spațiu va plăti fiecăruia dintre furnizorii-solicitanți cărora li s-a alocat anterior spațiu partea corespunzătoare din costurile totale pentru pregătirea spațiului colocabil, potrivit formulei: $C_n = C_t / [n(n-1)]$, unde:

- C_n reprezintă suma pe care trebuie să o plătească al n-lea furnizor-solicitant fiecăruia dintre furnizorii-solicitanți cărora li s-a alocat anterior spațiu în cadrul spațiului colocabil respectiv;

- C_t reprezintă costul total pentru pregătirea spațiului colocabil;

- n reprezintă numărul total de furnizori-solicitanți cărora li s-a alocat spațiu în cadrul spațiului colocabil respectiv.

Exemplu:

- costurile totale pentru pregătirea spațiului colocabil sunt de 1000 de euro;

- al 4-lea furnizor-solicitant căruia i se va aloca spațiu pentru colocare în cadrul spațiului colocabil respectiv va plăti fiecăruia dintre cei 3 furnizori-solicitanți existenți următoarea sumă: $C_4 = 1000 / [4 \times (4 - 1)] = 83,3$ Euro.

Comentariul Agenției:

Agenția consideră că este util de examinat propunerea dată în contextul proiectului de obligații pentru furnizorul cu putere semnificativă pe piața 4 (accesul cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix), având în vedere că principala cerere pentru resurse de colocare poate veni din partea solicitanților de acces la această infrastructură.

Având în vedere că Agenția impune ca Furnizorul ofertant să nu limiteze posibilitatea furnizorilor solicitanți de a utiliza spațiul de colocare obținut pentru facilitarea accesului la alte servicii de rețea oferite de acesta, examinarea măsurilor date propuse ține să răspundă în același timp și întrebărilor referitoare la colocare în vederea interconectării.

Comentariile și propunerile S.A.”Moldtelecom”

În rezultatul studierii propunem introducerea următoarelor modificări și completări la proiectele de hotărâri, și anume:

Comentariile Moldtelecom	Comentariile Agenției
<p>1. Considerăm că p.2 din Anexa la Hotărârea Consiliului de Administrație vine în contradicție cu prevederile Regulamentului de interconectare nr.12 din 31.01.2009. Astfel, propunem excluderea din acest punct a următoarelor: accesul prin galerii de cablu și trecerea prin spații tehnologice, climatizarea, energie electrică, căldură, facilități de mutare a echipamentelor. Solicităm concretizarea privind faptul argumentării de către furnizorul-ofertant, cazul când o solicitare este rezonabilă.</p>	<p>Nu se acceptă. Punctul dat nu vine în contradicție cu prevederile Regulamentului, deoarece acestea nu-s limitative. Serviciile date sunt necesare de furnizat doar dacă ele sunt necesare solicitantului pentru a obține efectiv accesul (interconectarea.) Este în sarcina furnizorului ofertant să argumenteze atunci când refuză, inclusiv parțial, o solicitare pe care o consideră nerezonabilă. Agenția poate, în urma sesizării de către oricare dintre părți, să ia atitudine asupra rezonabilității solicitării în fiecare caz în parte.</p>
<p>2. Propunem excluderea din text a termenului „furnizor străin”, deoarece legislația în vigoare nu prevede astfel de noțiune.</p>	<p>Nu se acceptă. Legislația nu împiedică utilizarea altor termeni decât cei definiți de ea. Sensul sintagmei date reiese și din prevederile punctelor 54-57 ale Obligațiilor.</p>
<p>3. De completat sfârșitul p.3 cu sintagma „dacă terminarea este posibilă din punct de vedere tehnic la numărul (punctul terminal) respectiv”.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>4. Considerăm oportun ca în p.6 să fie concretizată sintagma „ în măsura în care solicitările sunt rezonabile”, deoarece sunt greu de înțeles din cauza lipsei elementelor concrete.</p>	<p>Este în sarcina furnizorului ofertant să argumenteze atunci când refuză, inclusiv parțial, o solicitare pe care o consideră nerezonabilă. Agenția poate, în urma sesizării de către oricare dintre părți, să ia atitudine asupra rezonabilității solicitării în fiecare caz în parte.</p>
<p>5. De exclus din p.7 termenul „servicii de asistență operațională” din cauză că este o noțiune neclară.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>6. Solicităm reformularea p.9 în așa mod ca cerințele furnizorului-solicitant să fie corelate cu prevederile ORI. De asemenea, considerăm necesar modificarea termenului pentru livrarea unei capacități suplimentare a legăturii de interconectare de „cel mult de 30 zile”, pentru că sunt cazuri în care furnizorii de echipament livrează marfa în decurs de 6 luni și termenul stabilit poate să nu fie onorat.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>7. La p.13 solicităm reformularea sintagmei „servicii de colocare fizică la orice adresă unde oferă servicii de interconectare” în următoarea formă „să ofere servicii de colocare fizică în</p>	<p>Se acceptă</p>

punctele unde se oferă servicii de interconectare și sunt spații disponibile pentru colocare”.	
8. Propunem ca în p.15 și 16 să fie redată clar noțiunea de „colocare virtuală”.	Se acceptă
9. La sfârșitul p.19 de completat cu sintagma „cu anunțarea prealabilă a furnizorului-ofertant”.	Se acceptă
10. La sfârșitul primei fraze din p.20 de completat cu sintagma „pentru rețeaua proprie a furnizorului-solicitant”.	Se acceptă
11. Considerăm necesar excluderea p.21.	Se acceptă
12. Solicităm reformularea noțiunii de “configurare normală” din p.24.	Se acceptă
13. De exclus p.33 deoarece ”Moldtelecom”S.A. nu se va ocupa de construcția spațiilor de colocare, obligație ce reiese din sintagma “furnizorul-ofertant va include În ORI și În planurile de dezvoltare a propriei rețele, În cazul inexistenței, spații de colocare fizică a echipamentelor furnizorilor-solicitanți”.	Nu se acceptă. Esența acestui punct nu este de a impune Moldtelecom de a construi spații de colocare, ci de a pregăti și a pune la dispoziție spații de care dispune și pot fi utilizate pentru colocare, dar care la momentul solicitării nu sunt oferite în acest scop. Această obligație este în strânsă legătură cu obligația de a oferi pentru colocare spațiile ce se eliberează sau pot fie liberate în urma modernizării rețelei furnizorului. Agenția consideră necesară revederea punctului dat pentru înțelegerea potrivită.
14. Solicităm la p.37 specificarea informației ce va fi pusă la dispoziția furnizorului-solicitant despre rețeaua proprie operată de telefonie fixă.	Punctul dat este exclus, deoarece informațiile date vor fi cuprinse de ORI
15. La p.35 solicităm precizarea referitor la faptul că “furnizorul-ofertant va prevedea În ORI informații cu privire la capacitatea fiecărui comutator”, ce se subînțelege la capacitatea comutatorului: numărul de linii de abonat sau grupele de numere găzduite de fiecare comutator. “Descrierea completă a tuturor serviciilor oferite de fiecare comutator” – despre care servicii este vorba: de interconectare sau servicii oferite utilizatorilor finali?	Se acceptă necesitatea introducerii precizărilor
16. La ultima frază din p.39 de modificat sintagma “este obligat să îndepărteze” cu “va putea îndepărta”, sensul căreia va fi în formă de recomandare.	Se acceptă parțial. Punctul dat este modificat, cu toate că se păstrează caracterul obligatoriu, nu cel de recomandare
17. De completat sfârșitul p.41 cu sintagma „și cu capitolul V din Regulamentul de interconectare”.	Se acceptă
18. Solicităm excluderea din tot textul a noțiunii “cu amănuntul”.	Se acceptă
19. La p. 43 apare întrebarea: cum poate Acordul de interconectare să permită selectarea	Se acceptă. Menționunile date sunt excluse

<p>cu ușurință a punctelor de acces de interconectare, capacitatea legăturilor de interconectare etc.? Aceste informații trebuie să fie incluse în ORI?</p>	
<p>20. La p.44 de completat începutul frazei a doua cu sintagma “În cazul când furnizorii solicită modificarea sau completarea [...]”. In cazul modificării sau completării unui acord de interconectare, termenul de negociere este de cel mult 15 zile lucrătoare de la data primirii cererii”, această clauză ar trebui să fie obligatorie pentru toți furnizorii, și nu doar pentru S.A.”Moldtelecom”, deoarece apar situații când solicitantul poate prelungi până la nesfârșit modificarea acordului sau reîncheierea lui (ex. Riscom, Sicres, Arax).</p>	<p>Se acceptă reformularea punctului dat.</p>
<p>21. Solicităm concretizarea termenelor de “servicii și informații necesare” din p.51 (2). La alin.(3) de exclus ultima propoziție.</p>	<p>Serviciile și informațiile necesare interconectării sunt determinate de specificul rețelei furnizorului ofetant, inclusiv în fiecare punct de interconectare. Acesta urmează să publice orice astfel de servicii sau informații de care suplimentar ar avea nevoie un solicitant pentru a obține efectiv interconectarea la fiecare punct de interconectare. Partea a doua a propunerii se acceptă</p>
<p>22. Solicităm ca prețurile din Capitolul IV să fie determinate într-o singură valută și anume, în dolari SUA.</p>	<p>Agenția a stabilit în lei doar prețurile pentru terminare fix-fix, ținând cont de faptul că costul terminării în rețele fixe ocupă o cotă destul de mare în tarifele cu amănuntul (până la 70%), determinate de politica cu amănuntul a Moldtelecom, iar o eventuală fluctuație valutară ar putea să degenereze în tarife pentru terminare ce exced tarifele cu amănuntul. La rândul său, cota venitului Moldtelecom din terminarea fix-fix a apelurilor este extrem de mică și stabilirea în lei a acestor prețuri nu poate influența însemnat furnizorul dat.</p>
<p>23. Considerăm că argumentarea Agenției privind impunerea obligației de evidență contabilă separată furnizorului desemnat cu putere semnificativă pe această piață, ca urmare a cotei de piață deținută de acest furnizor este nejustificată.</p>	<p>Măsura se justifică nu doar prin cota pe piața cu amănuntul deținută de Moldtelecom, dar și din considerentul că furnizorul are putere semnificativă pe o serie de piețe cu ridicata, cote semnificative pe piețele de acces în bandă largă și de telefonie fixă pe care concurenții nu pot replica rapid și eficient capacitățile Moldtelecom în caz de creștere a tarifelor și direcționării cererii pe piață, ipotezei că Moldtelecom ar putea avea putere semnificativă pe piața 1,</p>

	ținând cont de Hotărârea ANPC nr.DCF-7 din 26.07.2007. În situațiile când există putere semnificativă pe mai multe piețe cum în cazul furnizorilor istorici (cum este cazul și Moldtelecom), aplicarea doar primelor 4 remedii s-a dovedit inefficientă, din cauza incertitudinii.
24. La p.63 solicităm specificarea referitor la partea care va suporta cheltuielile pentru efectuarea auditului independent, modalitatea de selectare a acestui audit, cât și alte particularități necesare pentru contractarea unei asemenea companii.	Agenția va publica pentru consultare publică proiectul de Instrucțiuni pentru Moldtelecom privind implementarea evidenței contabile separate, care vor completa de drept obligația privind evidența contabilă separată. În acest document vor fi reflectate cerințele față de structura și gradul de detaliere a evidenței contabile separate, precum și cerințele față de raportare și audit.

La proiectul de Hotărâre a ANRCETI cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive "Moldtelecom" S.A. în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața de terminare a apelurilor voce în rețeaua individuală de telefonie mobilă:

Comentariile Moldtelecom	Comentariile Agenției
1. Solicităm excluderea din text a termenului de „furnizor străin”, deoarece legislația în vigoare nu prevede astfel de noțiune.	Nu se acceptă. Legislația nu împiedică utilizarea altor termeni decât cei definiți de ea. Sensul sintagmei date este determinabil prin analogie cu obligațiile pentru rețeaua fixă.
2. Considerăm oportun de a modifica textul din Capitolul II „Obligația de asigurare a transparenței, inclusiv publicarea ofertei de referință pentru interconectare” cu o singură sintagmă „Furnizorul-ofertant va include în ORI, pe care este obligat să o publice în conformitate cu obligațiile stabilite prin Hotărârea Consiliului de administrație al Agenției nr. __ din _____ cu privire la impunerea obligațiilor speciale preventive "Moldtelecom" S.A. în legătură cu puterea sa semnificativă pe piața de terminare a apelurilor voce în rețeaua individuală de telefonie fixă, prețurile de terminație în propria rețea de telefonie mobilă”.	Se acceptă
3. Propunem ca în p.7 să fie specificate condițiile în care se va asigura furnizarea serviciilor de terminare în propria rețea mobilă.	Dacă careva asemenea condiții există, este sarcina furnizorului ofertant să le publice în ORI.
4. Solicităm excluderea din p.10 (2) următoarea frază: „În acest sens, furnizorul ofertant va trata apelurile inițiate în oricare altă rețea de comunicații electronice ca apeluri inițiate în oricare altă rețea de comunicații electronice ca apeluri ale furnizorului-solicitant”.	Se acceptă

5. Considerăm necesar excluderea din text noțiunea „cu amănuntul”.	Se acceptă
--	------------

Comentariile și propunerile Î.M. ”Sun Communications” S.A.

Totodată, în urma familiarizării cu textul documentelor susmenționate la noi au apărut unele momente neclare, pe marginea cărora dorim să ne expunem.

Analizând anexa la proiect de Hotărâre ce se referă la compania noastră, în special punctele 3.3), 4.3), 4. 4) 5.3), 5.4), 6.3), 6.4) noi am observat că prețurile maximale pentru terminatie a apelurilor inițiate la numerele non-geografice în rețele mobile sunt exprimate în dolari USD, pe când cele alte prețuri sunt expuse în lei moldovenești. Suntem de părere că în cazul dat este mai apropiat de a utiliza leul moldovenesc in calitate de valuta de baza pentru efectuarea tranzacțiilor între doi companii - rezidenți ai Moldovei. Suntem de părere că Agenție, fiind un organ de administrație publică, urmează să acorde o apreciere cuvenită a Legii cu privire la bani nr.1232-XII din 15.12.92, art. 3 al cărei declară leul moldovenesc fiind unicul instrument de plat ape teritoriul Moldovei.

Conștientizând faptul că operatorii telefoniei mobile adeseori utilizează Dolarul SUA in calitate de instrument de plata in cadrul executării acordurilor de roaming internațional și apeluri internaționale, asemenea abordare o considerăm fiind irelevantă și inaplicabilă relațiilor între doi subiecți al dreptului național, obiectul cărora este 100% de trafic moldovenesc.

La acest subiect este important de a menționa că operatori de telecomunicații după caracterul activităților practicate nu pot să fiu asimilate băncilor și instituțiilor financiare, care într-un oricare mod obțin venit în urma schimbărilor intervenite pe piața valutară. Un alt moment neclar este discrepanța între textul în p. 3.3) și p.3.4). Hotărârii, dedicate companiei noastre, prin care prețul maxim pentru terminatia numerelor apelurilor inițiate în rețele mobile la nivel local este expus în dolari SUA, iar prețul pentru terminatia ale aceluiași trafic doar la nivel național este expus în lei moldovenești. Comparația ambelor acestor sume expusă într-o singură valută arată ca traficul local este mai scump decât cel național. în acest sens nu ne este clară logica de care s-a condus autorul.

Comentariul Agenției:

Agenția a examinat tarifele pentru terminare în rețele mobile și fixe în bază de Benchmarking cu statele unde autoritățile de reglementare au calculat costurile în funcție de LRIC. Prețurile țintă au fost identificate în valută și nu țin cont de riscurile valutare din Moldova. Agenția a ținut cont de aceasta și de comentariile furnizorilor Orange Moldova și Moldcell împotriva stabilirii prețurilor date în lei și consideră că acest subiect nu este încă suficient de bine analizat. Prin urmare ține de ulterioare cercetări și analize a acestui subiect, chiar dacă poziția generală a Agenției constă în stabilirea prețurilor date în aceeași valută în care sunt stabilite tarifele cu amănuntul.

Agenția a stabilit în lei doar prețurile pentru terminare fix-fix, ținând cont de faptul că costul terminării în rețele fixe ocupă o cotă destul de mare în tarifele cu amănuntul (până la 70%), iar o eventuală fluctuație valutară ar putea să degenereze în tarife pentru terminare ce exced tarifele cu amănuntul. La rândul său, cota venitului Moldtelecom din terminarea fix-fix a apelurilor este extrem de mică și stabilirea în lei a acestor prețuri nu poate influența însemnat funizorul dat.

Am observat că tarife pentru terminația traficului internațional au fost scoase înafara reglementărilor Agenției, pe când tarife maxime pentru celelalte căi de terminație apelurilor telefonice au fost stabilite. Întrucât la efectuarea analizei piețelor respective Agenția s-a condus de prezumția că fiecare operator este monopol pe piața terminației apelurilor în propria rețea, toate apelurile de intrare în această rețea urmează a fi supuse unei reglementări.

Ignorarea stabilirii tarifelor maxime pentru terminației traficului internațional în viziunea noastră conține indicii de discriminare în dependență de originea apelurilor și prin urmare intră în contradicție cu principiile tratării uniforme a întreprinzătorilor declarate prin art. 126 1) b) al Constituției, art. 8 alin 1 al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.92, art. 6 al Legii cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător nr. 81-XV din 18.03.2004.

Vizând necesitatea respectării a principiului de nediscriminare, menționat mai sus inclusiv din punct de vedere de origine a traficului terminat, așteptam să vedem tarife maxime pentru terminația traficului internațional fiind o opțiune inclusă în textul hotărârilor supuse dezbaterilor publice. În acest sens ne adresăm la Dvs. cu rugămintea dacă este posibil să obținem care-va comentarii.

La fel, profitând de ocazia solicităm respectuos să ne informați asupra organului în viziunea Dvs. competent pentru soluționarea a unor potențiale divergențe apărute între operatori la executarea obligațiilor generate prin hotărârile supuse dezbaterilor publice.

Comentariul Agenției:

Privitor la traficul inițiat în rețele ale furnizorilor străini (denumit internațional), Agenția consideră necesar să impună furnizorilor majori (Moldtelecom, Orange Moldova, Moldcell) obligația de a furniza serviciul de terminare a fiecărui apel, indiferent de originea lui.

Având în vedere că actualmente furnizorii discriminează prin preț serviciile de terminare a apelurilor în funcție de origine și aceasta a rezultat în subvenționarea încrucișată a activităților cu amănuntul, impunerea obligației imediate de nediscriminare a apelurilor în funcție de origine ar avea efecte bulversante asupra furnizorilor. Din acest considerent, obligația dată va fi efectiv și deplină din 01.01.2014. Până la acest termen, furnizorii țin să-și ajusteze politicile comerciale pentru a întâmpina măsurile date. Reieșind din aceasta, Agenția nu a impus careva limitări la tarifele pentru terminarea traficului internațional, lăsând acest subiect pentru negocierea între părți. Agenția va urmări progresele în negocierile date și va lua atitudine ulterioară.

Agenția ia notă de comentariul privind includerea/neincluderea în abonamentele pentru utilizatori a minutelor off-net, însă menționează că această întrebare nu ține de subiectul obligațiilor privind terminarea apelurilor în rețele individuale.